

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені Бориса ГРІНЧЕНКА

Інститут філології

Кафедра української літератури, компаративістики і
грінченкознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

С. Б. Жильцов
« 20 » 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА БЛОКУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

СВІТОВА ЛІТЕРАТУРА: Вступ до літературознавства Українська література у світовому контексті Література стародавнього світу

для студентів

спеціальності: 035 Філологія

освітнього рівня: першого (бакалаврського)

освітньої програми: мова і література іспанська

мова і література італійська

мова і література французька

спеціалізації: 035.05 Романські мови та літератури

освітньої програми: мова і література (китайська)

мова і література (японська)

спеціалізації: 035.06 Східні мови та літератури (переклад включно)

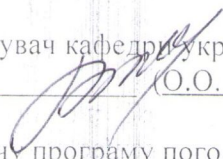
Київ – 2021

Розробники: Башикірова Ольга Миколаївна, доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства;
Луцок Микола Володимирович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства;

Викладачі: Башикірова Ольга Миколаївна, доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства;
Луцок Микола Володимирович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства;

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства
Протокол від 27 серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства
 (О.О. Бровко)

Робочу програму погоджено з гарантами освітньої програми

«__» «__» 2020 р.

Гаранти освітньої програми:

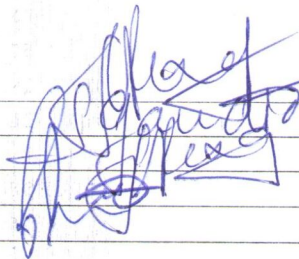
Мова і література іспанська _____

Мова і література італійська _____

Мова і література французька _____

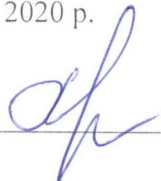
Мова і література китайська _____

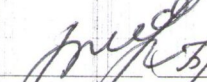
Мова і література японська _____

Підписи
С.о. Таггіо
Ласно
Усербан
Москманов

Робочу програму перевірено «__» «__» 2020 р.

Заступник директора Інституту філології
з науково-методичної та навчальної роботи (Л.І. Заяць)

Пролонговано:
на 20__/20__ н.р. (О.О. Бровко) «__» «__» 20__ р. протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р. протокол №__

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Світова література

Найменування Показників	Характеристика дисципліни
<i>Вид дисципліни</i>	<i>обов'язкова</i>
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	<i>українська</i>
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	<i>20/600</i>
<i>Курс</i>	<i>1-4</i>
<i>Семестр</i>	<i>1-7</i>
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	<i>600</i>
<i>Аудиторні</i>	<i>266</i>
<i>Модульний контроль</i>	<i>40</i>
<i>Семестровий контроль</i>	<i>60</i>
<i>Самостійна робота</i>	<i>234</i>
<i>Форма семестрового контролю</i>	<i>Залік, іспит</i>

Модуль «Вступ до літературознавства»

Найменування Показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	Денна
<i>Вид дисципліни</i>	<i>обов'язкова</i>
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	<i>українська</i>
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	<i>2/60</i>
<i>Курс</i>	<i>1</i>
<i>Семестр</i>	<i>1</i>
<i>Кількість змістових модулів з розподілом:</i>	<i>1</i>
<i>Обсяг кредитів</i>	<i>1</i>
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	<i>30</i>
<i>Аудиторні</i>	<i>14</i>
<i>Модульний контроль</i>	<i>2</i>
<i>Семестровий контроль</i>	<i>-</i>
<i>Самостійна робота</i>	<i>14</i>
<i>Форма семестрового контролю</i>	<i>Залік</i>

Модуль «Українська література у світовому контексті»

Найменування Показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	Денна
<i>Вид дисципліни</i>	<i>обов'язкова</i>
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	<i>українська</i>
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	<i>2/60</i>
<i>Курс</i>	<i>1</i>
<i>Семестр</i>	<i>1</i>
<i>Кількість змістових модулів з розподілом:</i>	<i>1</i>
<i>Обсяг кредитів</i>	<i>1</i>
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	<i>30</i>
<i>Аудиторні</i>	<i>14</i>
<i>Модульний контроль</i>	<i>2</i>
<i>Семестровий контроль</i>	<i>-</i>
<i>Самостійна робота</i>	<i>14</i>
<i>Форма семестрового контролю</i>	<i>Залік</i>

Модуль «Література стародавнього світу»

Найменування Показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	Денна
<i>Вид дисципліни</i>	<i>обов'язкова</i>
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	<i>українська</i>
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	<i>2/60</i>
<i>Курс</i>	<i>1</i>
<i>Семестр</i>	<i>1</i>
<i>Кількість змістових модулів з розподілом:</i>	<i>2</i>
<i>Обсяг кредитів</i>	<i>2</i>
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	<i>60</i>
<i>Аудиторні</i>	<i>28</i>
<i>Модульний контроль</i>	<i>4</i>
<i>Семестровий контроль</i>	<i>-</i>
<i>Самостійна робота</i>	<i>28</i>
<i>Форма семестрового контролю</i>	<i>Залік</i>

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Світова література» покликана формувати теоретичну базу філолога, тому **метою** її вивчення є оволодіння студентами головним термінологічним апаратом літературознавства, здобуття навичок літературознавчого аналізу художнього тексту та вмінням орієнтуватись у сучасному українському і світовому літературному процесі, набуття цілісної системи знань з історії літератур Стародавнього Сходу та навичок історичного мислення, вмінь аналізувати літературний текст та особливості літературного процесу давніх епох і народів, специфіку літературних жанрів початкового етапу розвитку літературної творчості, співвідносити літературні твори з історичною епохою та її особливостями, ознайомлення з елементами теорії літератури.

Завдання курсу – підготувати компетентного конкурентоспроможного фахівця в галузі філології (романські мови та східні мови), здатного забезпечити ефективну діяльність загальноосвітнього закладу, де цілеспрямовано виховується й розвивається особистість; сформувати поглиблене зацікавлення світовою літературою, що має стати основою для здобуття кваліфікації учителя англійської, німецької, іспанської, італійської та французької мов з урахуванням майбутніх професійних потреб, а також додаткових спеціалізацій, пов'язаних з інтенсивним спілкуванням і затребуваних сучасним суспільством.

Передбачається формування таких КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ:

загальної:

здатність усно й письмово спілкуватися українською мовою як державною в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійній діяльності;

здатність до критичного мислення й ціннісно-світоглядної реалізації особистості;

уміння застосовувати отримані теоретичні знання у практичних ситуаціях;

здатність учитися впродовж життя й оволодівати сучасними знаннями, уміння ефективно планувати й розподіляти свій час;

здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

навички використання інформаційних і комунікаційних технологій, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності;

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

здатність діяти із соціальною відповідальністю, розуміти основні принципи буття людини, природи, суспільства;

здатність адаптуватися до нових ситуацій та генерувати нові ідеї;

здатність працювати в команді та автономно;

формування лідерських якостей;

толерантність, увага до відмінностей та впливу різних культур і традицій інших країн.

світоглядної:

Здатність системно аналізувати головні тенденції історичного розвитку українського народу, цінувати його культурно-історичні та морально-етичні надбання та сприяти розв'язанню актуальних загальнодержавних і суспільних завдань; здатність до критичного мислення й ціннісно-світоглядної реалізації особистості.

громадянської:

Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

комунікативної:

Увага до відмінностей та впливу культури (здатність до культурної чутливості та здатності ідентифікувати і вживати різні способи спілкування з представниками інших культур).

самоосвітньої:

Планування та розподіл часу (володіння навичками, які демонструють здатність до врахування строгих вимог дисципліни, планування та управління

часом).

Фахової

філологічної:

здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах, володіння методами наукового аналізу і структурування мовного й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

проектної:

здатність планувати, організовувати, здійснювати і презентувати прикладне дослідження в галузі філології.

усної мовленнєвої:

знання тематичної лексики, засобів вираження структурної організації тексту та лексичних засобів вираження комунікативної інтенції; уміння вести діалог, побудований на реальній або симульованій ситуації та вільно вести розмову з носіями мови; здатність викладати свою думку відповідно до певних комунікативних ситуацій з дотриманням параметрів комунікативно-стилістичної доцільності та мовної правильності; володіння експресивними, емоційними, логічними засобами мови та здатність спрямовувати їх для досягнення запланованого прагматичного результату.

писемної мовленнєвої:

знання тематичної лексики, засобів вираження структурної організації тексту та лексичних засобів вираження комунікативної інтенції; здатність викладати свою думку відповідно до певних типів тексту з дотриманням параметрів комунікативно-стилістичної доцільності та мовної правильності.

лінгвокраїнознавчої:

володіння фоновими знаннями про культуру країни, мова якої вивчається, про національно-культурні особливості соціальної і мовленнєвої поведінки носіїв мови: їх звичаїв, етикету, соціальних стереотипів, історії та культури, а також способів використання цих знань в процесі спілкування; володіння студентами особливостями мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв мови в певних

ситуаціях спілкування.

перекладацької:

володіння синтаксичними та морфологічними нормами іноземної мови та уміння її застосовувати у процесі різних видів перекладу; сукупність компетенцій, необхідних фахівцю для здійснення мовного посередництва як в усній, так і в письмовій формі; здатність визначати текстуальні риси у різних сферах комунікації; обізнаність з тим, про що йдеться в конкретному тексті, у конкретній ситуації мовлення; володіння комп'ютерними технологіями, володіння електронними словниками, вміння критично оцінювати знайдену інформацію; здатність мобілізувати компетенції, отримані зі своєї основної спеціальності і суміжних дисциплін, і успішно застосовувати їх в процесі перекладу професійно орієнтованих текстів.

літературознавчої:

знання про основні тенденції розвитку і своєрідність мовно-літературного процесу, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, стилів і жанрів літератури, історії зарубіжної літератури, фольклору. Розуміння основних проблем теорії літератури: література та дійсність, генезис і функція літератури, зміст і форма в літературі, критерій художності, літературний процес, літературний стиль, художній метод в літературі; проблем поетики: образ, ідея, тема, поетичний рід, жанр, композиція, поетична мова, ритм, вірш, фоніка в їх стильовому значенні.

літературознавчо-критичної:

здатність осмислювати мистецтво слова як систему систем, розуміти еволюційний шлях розвитку світового літературознавства.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- знання та розуміння новітніх літературознавчих теорій та їх інтерпретацій;
- знання та розуміння літературознавчих понять, основних етапів розвитку літератури, її суспільної ролі, основних етапів життєвого і творчого шляху письменників, виявляти знання історичних ознак понять народності

літератури, художнього образу; основних ознак силабо-тонічної системи віршування.

- розуміння зарубіжної художньої літератури як культурної та мовної цілісності, мистецтва слова, усвідомлення національної своєрідності літературного процесу.
- володіння практичними навичками проектування, конструювання, моделювання освітнього процесу.
- здатність реалізовувати основні управлінські функції аналізу, організації, контролю, самоконтролю в процесі організаційно-методичної, навчально-методичної, науково-дослідної, виховної та інших видів діяльності.
- здатність складати різні види планів для організації процесу навчання іноземною мовою
- уміння визначати художню своєрідність творів і творчості письменника загалом, послуговуючись системою основних понять і термінів літературознавства.
- здатність здійснювати аналіз та інтерпретацію творів зарубіжних письменників, визначати жанрово-стилістичні особливості творів мовою оригіналу та суттєві ознаки їх перекладів українською мовою, висловлювати судження щодо зв'язків української та інших літератур.
- оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.
- цінувати різноманіття та мультикультурність світу й керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу та співробітництва.
- оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення, аргументуючи власну точку зору.
- дотримуватися правил академічної доброчесності.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план модуля «Вступ до літературознавства»

Назви змістових модулів, тем	Кількість годин							
	Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Практичних	Самостійна робота	Підсумковий контроль	Семестровий
Змістовий модуль I Літературознавство як наука про художню літературу Поетика літературного твору й літературного процесу								
Літературознавство як наука. Література як мистецтво слова.	5	3	1		2	2		
Поетика літературного твору. Змістові та формальні компоненти художнього твору. Сюжет і композиція художнього твору. Мова художнього твору	5	3	1		2	2		
Версифікаційні можливості художнього тексту	4	2			2	2		
Роди і жанри літератури	7	3	1		2	4		
Художні напрями, течії, школи	7	3	1		2	4		
Модульна контрольна робота	2						2	
Разом	30	14	4		10	14	2	

Тематичний план модуля «Українська література у світовому контексті»

Назви змістових модулів, тем	Кількість годин							
	Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Самостійна робота	Підсумковий контроль	Семестровий
Змістовий модуль I Українська література у світовому контексті: жанри, стилі, тенденції								
Світова література: закономірності розвитку		5	2	1		2		
Українська література: національні особливості		5	2	1		2		
Роман жахів. Готичний роман: жанрові трансформації в українській літературі		6		2		2		
Фентезі: жанрові особливості, національна специфіка		4		2		2		
Науково-фантастична література: витоки, національні особливості		4		2		2		
Український «хімерний роман» у світовому контексті		4		2		4		
Модульна контрольна робота							2	
Разом	30	28	4	10		14	2	

Тематичний план модуля «Література стародавнього світу»

№	Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин за видами робіт				
			Аудиторна				
			Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні
Змістовий модуль I							
Стародавня література при середземноморського регіону							
1	Дописемний етап розвитку літератури	5	1				4
2	Література Месопотамії (шумерська та аккадська)	9	1	4			4
3	Давньоєгипетська література	7	1	4			2
4	Давньоєврейська література (ТанаХ) Новозавітна література (Євангелія)	11	1	6			4
	Модульний контроль	2					
Разом		34	4	14			14
Змістовий модуль II							
Стародавня література азійського регіону							
4	Давньоіндійська література	8	2	2			4
5	Давньокитайська література	8	2	2			4
6	Давньоіранська література	8		2			6
	Модульний контроль	2					
Разом		26	4	6			14
Усього		60	8	20			28

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль «Вступ до літературознавства»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Літературознавство як наука про художню літературу. Поетика літературного твору й літературного процесу

Тема 1: Літературознавство як наука. Література як вид мистецтва

Літературознавство – наука про специфіку і властивості художньої літератури, особливості розвитку літературного процесу. Провідні галузі сучасного літературознавства: теорія історія літератури та літературна критика. Об'єкт, предмет вивчення літературознавства. Допоміжні літературознавчі дисципліни (текстологія, джерелознавство, бібліографія, історіографія та ін.). Суміжні дисципліни та зв'язок з іншими науками (перекладознавство, психолінгвістика, філософія, психологія, естетика, історія та ін. Методи літературознавчого аналізу тексту та інтерпретація художнього твору). Історія літературознавства: періодизація, персоналії, становлення. Огляд проблем сучасного літературознавства.

Художня література як вид мистецтва. Література в системі інших видів мистецтв. Слово як першоелемент образного світосприйняття. Міфопоетичне мислення. Естетична функція мови, способи її забезпечення. Пізнавальна роль художньої літератури як наслідок художнього осмислення письменником життєвого матеріалу. Виховна дія літератури як наслідок художньої реалізації естетичного ідеалу. Мистецтво як гра. Ієрархія літератури. Висока (елітарна) та масова література. Критерії оцінки літературного твору. Поняття про художність.

Образ як структурна одиниця художньої свідомості. Властивостях образу як структурної одиниці. Характеристика образності як сукупності й системи взаємозв'язків між образами. Художній образ – факт ідеального, схематичний об'єкт, відокремлений від свого матеріального втілення. Художній образ як знак, засіб смислової комунікації в межах культури чи споріднених культур. Поняття образу в міметичній естетиці. Образ як створений письменником за законами естетики окремий світ. Поняття образу в широкому та вузькому значенні. Суть образних узагальнень й образної конкретизації. Роль і сфера дії вимислу. Літературний образ. Поняття «образ», «персонаж», «герой», «образ автора», «образ читача», «образ оповідача», «наратор», «дійова особа», «тип», «характер», «ліричний суб'єкт». Образи-речі, образи-пейзажі, образи-обставини, образи-картини.. Типи образів за родами літератури, художніми напрямками, ставленням письменника до зображеного. Засоби створення образів-персонажів.

Тема 2: Поетика літературного твору. Змістові і формальні компоненти. Сюжет і композиція художнього твору. Мова художнього твору

Поетика як багатозначний літературознавчий термін. Нормативні та описові поетики, їх роль в історії літературознавства. Літературний твір у системних поетологічних дослідженнях. Література як предмет дослідження поетики.

Художній твір – основна одиниця літератури. Літературний твір як художній світ, створений письменником за естетичними законами. Художній твір як системно організована цілість. Складники твору, їх система. Зміст і форма. Поняття про змістові і формальні чинники художнього твору. Принципи, аспекти аналізу художнього твору. Ідейно-тематична основа твору. Тема, тематика, проблематика, мотив, пафос, інтенція. Психологія сприйняття художнього твору.

Структура тексту. Композиція. Поняття композиції і архітектоніки тексту. Суть, змістовний характер, чинники, що визначають особливості композиції. Принципи, засоби, прийоми композиції. Сюжет і фабула. Конфліктний характер, основні частини сюжету. Типи сюжетів. Позафабульні елементи (додаткові частини сюжету). Способи побудови ліричних творів. Система образів у структурі художнього твору.

Слово – першоелемент літератури. Літературна мова і мова художньої літератури. Авторська мова і мова персонажів. Їх суть і міра використання. Металогічна та автологічна образність. Художня деталь. Підтекст. Символ. Алегорія. Способи забезпечення естетичного впливу мови твору на читача. Словесні образи. Тропи. Поетичні фігури. Засоби звукопису.

Тема 3: Версифікаційні особливості художнього тексту

Вірш і проза. Суть, елементи віршового ритму. Види рим, способи римування. Строфіка. Силабічна система віршування. Силабо-тонічна система віршування. Поняття про стопу та її види. Пірихій, спондей, явища каталектики та гіперкаталектики. Метр та реальний ритм силабо-тонічного вірша. Явище іпостаси. Дольник (паузник). Тонічна система віршування. Особливості фольклорного віршування. Верлібр, білий вірш. Естетична роль віршового ритму.

Тема 4: Роди і жанри літератури

Основи поділу літератури на роди. Труднощі типології. Проблема родовидового поділу літератури в науковому дискурсі. Система термінів. Літературні роди як типи художнього змісту. Жанр. Жанровий канон. Жанрова модифікація. Критерії жанрової диференціації. Жанри епосу, їх історична змінність. Жанри лірики, проблема ліричного героя. Система жанрів драматургії.

Тема 5: Художні напрями, школи, течії

Поняття про літературний процес. Зовнішні та внутрішні чинники мистецького розвитку. Історичний характер розвитку літератури. Поняття про художні напрями, течії, школи. Періодизація літературного процесу. Основні творчі методи. Бароко. Класицизм. Сентименталізм. Романтизм. Реалізм. Натуралізм. Модернізм та його течії. Екзистенціалізм. Постмодернізм. Своєрідність літературного процесу межі ХХ – ХХІ ст.

Модуль «Українська література у світовому контексті»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

Українська література у світовому контексті: жанри, стилі, тенденції

Тема 1. Світова література: закономірності розвитку

Поняття про світову літературу. Літературні стилі. Жанр як носій «історичної пам'яті літератури». Масова і елітарна література. Роман – найбільш репрезентативний жанр національної літератури. Жанрові різновиди роману.

Тема 2. Українська література: національні особливості

Українська література: світоглядні й стильові особливості. Найбільш авторитетні стилі національної літературної традиції: бароко, романтизм, реалізм. «Розстріляне відродження». Література «материкової» України і література діаспори. Соцреалізм. Постмодернізм. Постколоніальна українська література.

Тема 3. Роман жахів. Готичний роман: жанрові трансформації в українській літературі

Історія готичного роману. Сучасний роман жахів. Жанрові ознаки; основні художні елементи. Роман жахів у сучасній українській літературі.

Тема 4. Фентезі: жанрові особливості, національна специфіка

Витоки жанру фентезі; основні художні закони існування жанру. Підвиди фентезі, суміжні жанри. Українське фентезі: національна специфіка, діалог зі світовою культурою.

Тема 5. Науково-фантастична література: витоки, національні особливості

Генеza науково-фантастичної літератури, її зв'язок з іншими жанрами фантастики. Прогностична роль науково-фантастичних творів. Суміжні жанри (антиутопія, кіберпанк).

Тема 6. Український «химерний роман» у світовому контексті

«Химерний роман» – унікальне явище української літератури. Зв'язок з фольклорними джерелами і літературою бароко. «Магічний реалізм» у світовій літературі: художні паралелі. Сучасна «химерна проза».

Модуль «Література стародавнього світу»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

Стародавня література присередземноморського регіону

Тема 1. ДОПИСЕМНИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ ЛІТЕРАТУРИ. СТАРОДАВНІЙ СХІД – КОЛИСКА СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТІ

Дописемний етап функціонування літератури. Основні реалії етапу: міф, усна народнопоетична творчість, героїчний епос. Ієрархічна система реалій. Специфіка міфу. Визначення поняття «Стародавній Схід». Соціально-світоглядні основи літератури Стародавнього Сходу. Головні культурно-історичні зони (регіони) формування найдавніших високорозвинених міських цивілізацій, в яких зародилась писемність і література. Характеристика Присередземноморської (Європейсько-африкансько-азійської), Південно-азійської (середньосхідної) та Східно-азійської (далекосхідної) зон.

Тема 2. ЛІТЕРАТУРА МЕСОПОТАМІЇ (ШУМЕРСЬКА ТА АККАДСЬКА)

Шумерська міфологія. Космогонічні та етиологічні оповіді. Міфологічні оповіді про Інанну та Думузі. Перша легенда про райський сад. Міф про створення людини. Специфіка шумерських текстів та принципи їх класифікації. Героїчний епос. Зародження героїчного епосу (перші оповіді про Гільгамеша). Ліричні жанри (гімни, плачі, замовляння, любовна лірика). «Гімн богові Енлілю». Дидактична література (тексти еддуби).

Особливості аккадської міфології. Космогонічна поема «Енума еліш». Оповіді про нещастя людей і загибель Всесвіту. Епос про Гільгамеша – перша героїчна епопея світової літератури, розгорнута філософська притча по пошуку істини і сенсу життя. Лірика (гімни, покутні молитви-псалми, замовляння, любовні пісні). Дидактика, афористика, історичні написи.

Тема 3. ЄГИПЕТСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Єгипетська ієрогліфіка. Особливості єгипетської міфології (консервативний характер, зооморфність, солярність). Геліопольська енеада. Космогонічні та антропогонічні міфи. Цикл міфів про Осиріса.

Література Давнього царства (III тис. до н.е.): Тексти пірамід, повчання

(моральні та філософські сентенції, Повчання Птахотепа).

Література Середнього царства (XXII–XVI ст. до н.е.): зміцнення реалістичних тенденцій («Розповідь Сінухе»), казки як синтез авантюрного та чарівного мотивів, гімнографія («Гімн Хапі»), філософська лірика та її опозиція офіційно-релігійним поглядам («Бесіда розчарованого зі своєю душею», «Пісня арфіста»).

Література Нового царства (XVI–VIII ст. до н.е.): монотеїстична реформа Аменхотепа IV (Ехнатона) та її наслідки. «Гімн Атону». Ритуально-магічна поезія (Книга мертвих), розвиток жанру казки в бік алегоричності («Правда та Кривда»), неможливість запобігти долі («Казка про приреченого царевича»). Світська любовна лірика (стилізована під народну пісню та «салонна»).

Тема 4. ДАВНЬОЄВРЕЙСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Структура та жанровий склад ТаНаХу (Старого Завіту). Світоглядні основи давньоєврейської літератури. Історичні умови формування текстів біблійного канону. ТаНаХ як синтез історичного досвіду єврейського народу. Фольклорні основи ТаНаХу. Особливості віршування.

Тора (П'ятикнижжя Мойсея) як єдиний релігійно-історичний епос. Космогонія та антропогонія Книги Буття. Історія патріархів у Книзі Буття – історія Завіту й Обіцяння. Епос про Вихід і народження народу як сакральної спільноти. Скрижалі Завіту.

Епічні книги розділу «Невійм» («Пророки»). Книга Єшуа бен Нуна (Ісуса Навина) як зразок біблійного воєнного епосу. Героїчні образи Книги Шофтим (Суддів). Особистість та історія в Книгах Самуїла і 1-й Книзі царів (1-й – 3-й Царів). Колізія «пророк і цар» у Книгах царів (3-й і 4-й Царів). Етична концепція пророків і специфіка жанру пророчої книги. Мрія світової гармонії: Книга пророка Єшаяху (Ісаї). Єрміяху (Єремія) – поет скорботи і втіхи. Видіння Слави Божої: Книга пророка Єхезкеля (Єзекіля).

Ліричні жанри у складі ТаНаХу. Поетика Книги Похвал (Псалтир). Поетика Пісні над Піснями.

Філософська притчова традиція. Поетика Книги Притчів Соломона. Книга Йова: проблема теодицеї і своєрідність її художнього вирішення. Кохелет (Еклезіаст): філософський сенс і художня своєрідність. Притчова повчальна повість (Книга Рут, Книга Йони, Книга Естер).

Жанр апокаліпсису в давньоєврейській літературі. Морально-філософський сенс Книги Данієля (Даніїла) та її жанрова специфіка.

Тема 5. НОВОЗАВІТНА ЛІТЕРАТУРА. ЄВАНГЕЛІЯ

Новий Завіт і світова культура. Генеза текстів Нового Завіту і специфіка християнського світогляду. Структура і жанровий склад Нового Завіту. Специфіка жанрової форми і стилістики синоптичних Євангелій. Образ Ісуса Христа в синоптичних Євангеліях. Новозавітна дидактика і апокаліптика і її вплив на європейську літературу. Патристична література.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Стародавня література азійського регіону

Тема 6. ДАВНЬОІНДІЙСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Тексти протоіндійської цивілізації Харапі і Мохенджо-Даро. П'ять першоелементів світу: небо, повітря, вогонь, вода, земля – подальша основа світосприйняття в індуїзмі.

«Веди» як два типи текстів – сакральні тексти шруті (почуте) і позасакральні смріті (запам'ятовуване). Шруті як синтез чотирьох самхіт (збірок): Рігведа (веда гімнів), Самаведа (веда пісень), Яджурведа (веда жертвних виразів), Атхарваведа (веда заклинань), а також брахманів (теологічні тексти, що пояснюють зміст вед та ритуалу), араньяк («лісові книги» для пустельників) і упанішад (дидактичні настанови). Смріті: веданги (частини вед), що складаються з сутр (сутра – нитка, коротке правило) – афоризмів.

«Махабхарата» (X–IV ст. до н.е.; записана бл. IV ст. до н. е) – велична героїчна поема фольклорного походження про нащадків Бхарати. «Бхагават-гіта» («Книга про того, хто має всі скарби»).

«Рамаяна» (бл. II ст. до н.е.) – героїчна поема про долю Рами як одного з аватар (втілень) бога Вішну. Проблема авторства.

Буддійський канон. «Трипітака» («Три корзини») – V–II ст. до н.е. Жанри високої (вченої) поезії та жанри поезії для неосвячених. Суттапітака: жанр сутри, «Тхерагатха» («Пісні монахів») та «Тхерігатха» («Пісні монахинь»). «Джатаки» та «Джаммапада».

Тема 7. ДАВНЬОКИТАЙСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Міфологія та культури давніх китайців (міф про хаос, про потоп). Уявлення про міфічні події як про історичні. Уявлення про світ як втілення рівноваги, взаємодії ян та інь. Відсутність антропоцентризму – головна причина відсутності в давньокитайській літературі епосу. Прекрасне як гармонія природи і суспільства.

«Ши Цзин» («Книга пісень»): обрядова, храмова та одична поезія.

Конфуціанський канон (Тринадцятизаконня, або Ши сань цзин). «Лунь юй» («Бесіди і судження») як діалогічний жанр. Жанр фу (ханської оди). Жанр біографії.

Даоський канон. Дао де цзин. Концепція недіяння, злиття з природою. Чжуан-Цзи.

Сима Цянь та його «Історичні нотатки» («Ши Цзин»).

Лірика: Цюй Юань (бл. 340–278 до н.е.). Цао Пі (187– 226). Лу Цзи (261– 303).

Тема 8. ДАВНЬОІРАНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Іранська міфологія давнього періоду. Близькі відповідності до ведійської

міфології: загальні сюжети та подібність пантеону. Зороастризм. Особистість Заратуштри, його вчення. Дуалістичність догматики: Добро і Зло (Ахура-Мазда і Ангро-Манью). Вчення про рай і пекло. Есхатологія зороастризму.

Авеста: Ясна (Гати), Вісперед, Вендідад (Відеват), Яшти.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Модуль «Вступ до літературознавства»

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	4	4
2.	Відвідування семінарських занять	1	10	10
3.	Виконання завдання самостійної роботи	10	5	50
4.	Робота на семінарському занятті	10	10	100
5.	Модульна контрольна робота	25	2	50
Максимальна кількість балів: 132				
Коефіцієнт розрахунку рейтингових балів $132:100=1,32$				

Модуль «Українська література у світовому контексті»

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	2	2
2.	Відвідування семінарських занять	1	5	5
3.	Виконання завдання самостійної роботи	5/10	6	50
4.	Робота на семінарському занятті	10	5	50
5.	Модульна контрольна робота	25	1	25
Максимальна кількість балів: 132				
Коефіцієнт розрахунку рейтингових балів $132:100=1,32$				

Модуль «Література стародавнього світу»

Вид діяльності студента	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		к-ть одиниць	максимальна кількість балів	к-ть одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1	7	7	3	3
Робота на практичному занятті	10	7	70	3	30
Виконання завдань для самостійної роботи	10	3	30	2	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
<i>Разом</i>			134		80
Максимальна кількість балів: 214					
Розрахунок коефіцієнта: $214 : 100 = 2,14$					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Модуль «Вступ до літературознавства»

Змістовий модуль I

Літературознавство як наука про художню літературу

Поетика літературного твору й літературного процесу

Тема 1: Літературознавство як наука. Література як вид мистецтва

Обрати один із запропонованих нижче творів і відповісти на питання: *Чому твори називаються або мають підзаголовок «акварель» чи «етюд»? З якою художньою метою, на Вашу думку, у новелах залучено прийоми живопису та музики? Доведіть це прикладами з тексту.*

М. Коцюбинський «На камені»

М. Коцюбинський «Цвіт яблуні», «Невідомий»

В. Стефаник «Дорога»

Г. Хоткевич «Гірські акварелі» (з циклу один твір на вибір)

М. Хвильовий «Сині етюди»

Гр. Тютюнник «Три зозулі з поклоном».

Тема 2: Поетика літературного твору. Змістові і формальні компоненти. Сюжет і композиція художнього твору. Мова художнього твору

1. Обрати один із творів (новелу чи оповідання) В. Стефаника, М. Черемшини, Л. Мартовича, О. Кобилянської, М. Коцюбинського,

М. Яцківа, С. Васильченка, В. Винниченка, М. Хвильового, В. Підмогильного, Ю. Яновського, О. Довженка, Гр. Тютюнника, О. Гончара і визначити роль наявних у них засобів створення образів-персонажів у розкритті теми, проблематики.

2. Термінологічний практикум. Знати визначення понять, уміти навести приклади (бажано укласти міні-словник літературознавих термінів):

епітет, порівняння, метафора, метонімія, перифраз, синекдоха, алегорія, символ, гіпербола, літота, оксиморон, градація, антитеза, синтаксичний паралелізм, плеоназм, тавтологія, анаколуп, полісиндетон, асиндетон, еліпсис, інверсія, апосіопеза, анафора, епіфора, риторичні фігури.

Тема 3: Версифікаційні особливості художнього тексту

Дібрати по два поетичні тексту (індивідуально) (1 – зразок традиційної лірики, 1 – модерністичний або авангардний текст) і проаналізувати їх за планом.

Тема 4: Роди і жанри літератури

1. Обрати один із творів (на вибір студента) епічного роду й аргументовано визначити його жанрову приналежність.

2. Термінологічний практикум. Знати визначення понять, уміти навести приклади (бажано укласти міні-словник літературознавих термінів): *поетика, жанр. Рід літератури. Епос як рід літератури. Жанри епосу. Драма як рід літератури. Жанри драми. Лірика як рід літератури. Жанри лірики. Суміжні змістоформи (жанри мішаної форми). Роман, повість, оповідання, новела, комедія, трагедія, драма, ліро-епічна поема, балада, співомовка, щоденник, мемуари, казка, легенда, утопія, антиутопія, міф.*

Тема 5: Художні напрями, школи, течії

1. Термінологічний практикум. Знати визначення понять, уміти навести приклади (бажано укласти міні-словник літературознавих термінів):

Бароко, сентименталізм, романтизм, неоромантизм, античний реалізм, класицизм, просвітницький реалізм, реалізм, натуралізм, модернізм, постмодернізм.

2. Літературознавча конференція «Від бароко до постмодернізму» – колективне завдання (виконується в мікрогрупах до п'яти студентів).

План презентації монографії

- *Короткі відомості про автора*
- *Окреслення наукової проблеми, якій присвячена монографія*
- *Зміст і структура видання*
- *Огляд розділів монографії*
- *Характеристика технічних аспектів видання (шриффт, обкладинка,*

інформаційно-довідковий апарат, бібліографія, ілюстрації тощо)

- *Дискусійні питання монографії. Проблемність викладу, складність/доступність сприйняття*
- *Перспектива подальшої розробки цієї наукової проблеми.*

Модуль «Українська література у світовому контексті»

Тема 1. Світова література: закономірності розвитку

Випишіть з різних літературознавчих словників 3 – 4 визначення понять «література» / «світова література». Порівняйте і складіть на їх основі власне визначення. Які ознаки літератури як мистецтва / царини людської діяльності визначають її своєрідність?

Тема 2. Українська література: національні особливості

Дайте характеристику улюбленого твору української літератури за такими ознаками:

- 1) час створення;
- 2) художній стиль / напрям та його ознаки у творі;
- 3) жанр та його ознаки;
- 4) тематика;
- 5) проблематика;
- 6) художні особливості.

З якими творами світової літератури можна порівняти цей твір? У чому полягає їх стильова та жанрова подібність?

Тема 3. Роман жахів. Готичний роман: жанрові трансформації в українській літературі

Прочитайте повісті Оскара Вайлда «Кентервільський привид» і Трумена Капота «Інші голоси, інші кімнати» й роман Галини Пагутяк «Урізька готика». Визначте жанр цих творів. У чому, на вашу думку, полягає їх подібність? З якою метою кожен з цих авторів обирає форму готичного роману?

Тема 4. Фентезі: жанрові особливості, національна специфіка

Прочитайте роман Марини і Сергія Дяченків «Відьомська доба». Як у ньому переосмислено фольклорні образи і мотиви? У чому, на вашу думку, новаторство авторів?

Тема 5. Науково-фантастична література: витоки, національні особливості

Проаналізуйте твір науково-фантастичної літератури. Які особливості дозволяють зарахувати його до цього жанру? Чи виконує твір певні прогностичні функції, чи в ньому відображені соціальні проблеми сучасності?

Критерії оцінювання

1. Максимальна за виконання одного завдання — 5 балів.
2. Самостійність мислення.
3. Грамотність і логічність викладу.
4. Вільне володіння літературознавчою термінологією.
5. Здатність вільно орієнтуватися в теоретичному матеріалі.
6. Грамотне застосування навичок аналізу літературного твору.

Тема 6. Український «химерний роман» у світовому контексті

Прочитайте роман О. Полякова «Снігова карусель». Чому, на вашу думку, твір називають «химерним».

Критерії оцінювання

1. Максимальна за виконання одного завдання — 5 балів.
2. Самостійність мислення.
3. Грамотність і логічність викладу.
4. Вільне володіння літературознавчою термінологією.
5. Здатність вільно орієнтуватися в теоретичному матеріалі.
6. Грамотне застосування навичок аналізу літературного твору.

Модуль «Література стародавнього світу»

Змістовий модуль I

Стародавня література присередземноморського регіону

1. Проаналізуйте теорії про витоки літературної творчості. Законспектуйте працю О.В. Веселовського «Історична поетика». – 10 балів.
2. Дайте визначення терміну «теодицея». Наведіть приклади теодицеї в шумерсько-аккадській літературі. – 5 балів.
3. Дослідіть типологію жанрів давньоєгипетської літератури. – 5 балів.
4. Розкрийте принципову відмінність давньоєврейської літератури на тлі давньосхідної літературної традиції. – 5 балів.
5. Образ Христа в синоптичних Євангеліях. – 5 балів.

Критерії оцінювання

1. Максимальна оцінка за модуль – 30 балів.

2. Оцінюється самостійність мислення, аргументованість тез, вихід на рівень теоретичного узагальнення фактологічного матеріалу.

Змістовий модуль II

Стародавня література азійського регіону

1. Проаналізуйте трансформацію ведійського пантеону в літературі брахманізму. – 5 балів.
2. Розкрийте специфіку міфічної свідомості давніх китайців (культ предків). – 5 балів.
3. Дослідіть вплив давньоіранської літератури на християнську. – 10 балів.

Критерії оцінювання

1. Максимальна оцінка за модуль – 20 балів.
2. Оцінюється самостійність мислення, аргументованість тез, вихід на рівень теоретичного узагальнення фактологічного матеріалу.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модуль «Вступ до літературознавства»

Змістовий модуль I

Дайте розгорнуту відповідь на питання:

1. Художній твір як цілісність.
2. Особливості творення та сприйняття художнього образу в літературному творі.
3. Образи автора, героя, читача в літературному творі.
4. Здійсніть цілісний аналіз літературного твору (вірш).

Вимоги до письмових відповідей на питання:

1. Здатність вільно орієнтуватися в теоретичному матеріалі та оперувати основними поняттями літературознавства.
2. Логічність і грамотність викладу.
3. Самостійність мислення.
4. Здатність навести приклади з власного читацького досвіду.
5. Грамотне застосування навичок аналізу літературного твору.

Модуль «Українська література у світовому контексті»

Змістовий модуль I

Дайте розгорнуту відповідь на питання:

1. Охарактеризуйте жанрові різновиди роману.
2. Розкрийте специфіку роману жахів.
3. Охарактеризуйте готичний роман.
4. Покажіть спільні і відмінні жанрові ознаки фентезі і науково-фантастичного твору.
5. Опишіть жанрові ознаки утопії і антиутопії: аналоги і розбіжності.

Вимоги до письмових відповідей на питання:

6. Здатність вільно орієнтуватися в теоретичному матеріалі та оперувати основними поняттями літературознавства.
7. Логічність і грамотність викладу.
8. Самостійність мислення.
9. Здатність навести приклади з власного читацького досвіду.
10. Грамотне застосування навичок аналізу літературного твору.

Модуль «Література стародавнього світу»

Модульний контроль здійснюється у письмовій формі та полягає в аналізуванні художніх текстів, передбачених програмою.

Орієнтовний перелік питань модульного контролю (в кожному варіанті – 3 питання)

Модуль I

1. Проаналізуйте шумерський міф про Інанну і Думузі.
2. Проаналізуйте шумерський цикл міфів про Інанну.
3. Розкрийте ідейно-філософський сенс «Епосу про Гільгамеша».
4. Охарактеризуйте героїв вавилонського «Епосу про Гільгамеша».
5. Розкрийте проблематику вавилонського «Епосу про Гільгамеша».
6. Порівняйте образи Енкіду і Гільгамеша в «Епосі про Гільгамеша».
7. Розкрийте сюжетну основу «Епосу про Гільгамеша».
8. Опишіть космогонію і антропогонію в «Енума еліш...»
9. Розкрийте сюжетну основу поеми «Енума еліш...».
10. Розкрийте значення образу Мардука в поемі «Енума Еліш...».
11. Розкрийте тему та ідею аккадської поеми «Енума еліш...».
12. Проаналізуйте дидактичну літературу Месопотамії (тексти еддуби).
13. Наведіть приклади афористики шумерів і аккадців.
14. Охарактеризуйте гімни шумерсько-аккадської літератури.
15. Охарактеризуйте магичні жанри в шумерсько-аккадській літературі.
16. Порівняйте космогонічні міфи Давнього Єгипту.
17. Проаналізуйте цикл міфів про Осиріса.
18. Проаналізуйте єгипетську заупокійну літературу.

19. Охарактеризуйте єгипетські «Тексти пірамід», «Тексти саркофагів».
20. Розкрийте сюжетну основу давньоєгипетської «Книга мертвих».
21. Охарактеризуйте афористику і дидактику Давнього Єгипту.
22. Розкрийте художні особливості «Повчання Птахотепа»
23. Охарактеризуйте єгипетську філософську лірику.
24. Розкрийте художні особливості «Бесіди розчарованого зі своєю душею».
25. Охарактеризуйте єгипетську любовну лірику.
26. Продемонструйте сюжетне розмаїття єгипетських казок.
27. Розкрийте сюжетні особливості «Казки про двох братів».
28. Розкрийте сюжетні особливості єгипетської казки «Про потерпілого аварію на човні»
29. Розкрийте пафос давньоєгипетської казки «Правда і Кривда».
30. Охарактеризуйте сюжетні особливості «Казок папірусу Весткар».
31. Проаналізуйте склад та жанри ТаНаХу.
32. Проаналізуйте склад та жанрову специфіку Тори.
33. Проаналізуйте космогонію та антропологію Книги Буття.
34. Розкрийте символічний зміст історії патріархів у Торі.
35. Проаналізуйте епос про Вихід.
36. Розкрийте сутність біблійного пророцтва (на прикладі історії одного з пророків).
37. Охарактеризуйте філософські жанри ТаНаХу (на прикладі однієї з книг).
38. Охарактеризуйте художні особливості Псалмів Давидових.
39. Охарактеризуйте ліричні жанри ТаНаХу (на прикладі однієї з ліричних книг).
40. Проаналізуйте жанрово-стилістичні особливості «Пісні над Піснями».
41. Охарактеризуйте притчову традицію у Ктувими.
42. Проаналізуйте Книгу притч Соломона.
43. Розкрийте філософську проблематику «Книги Йова».
44. Розкрийте художні особливості Книги Еклезіаста.
45. Охарактеризуйте жанр апокаліпсису в давньоєврейській літературі (Книга пророка Даниїла).
46. Генеза, духовно-етичний сенс і поетика текстів Нового Завіту.
47. Проповідь Ісуса і співставленні з фарисейським і есейським світоглядом.
48. Структура і жанровий склад Нового Завіту. Проблема авторства.
49. Концепція Боголюдства Ісуса і її відмінність від язичницької концепції людино-бога (героя).
50. Ісус Христос як втілене Слово (Логос). Ідея відкуплення людських гріхів, подолання смерті і Воскресіння як одна з ключових ідей Нового Завіту.
51. Наративні і гомілетичні (проповідницькі) елементи в Євангеліях.
52. Особливості літературної форми Євангелій. Стилістичні і жанрові відмінності від форм грецької словесності.

53. Структура і філософський сенс євангельських притч.
54. Поняття «синоптичні Євангелія».
55. Євангеліє від Марка: архаїчність жанрової природи і стилю, сувора простота і лапідарність викладу
56. Євангеліє від Матвія: продовження логіки священної історії, месіанське вчення про Ісуса у формі східної дидактики, Нагорна проповідь як квінтесенція євангельської етики.
57. Євангеліє від Луки: життєпис Ісуса, поєднання ліризму і побутової достовірності, жіночі образи.
58. Євангеліє від Йоана: езотеричний сенс і символіка, життя Ісуса як саморозкриття світового сенсу (Логоса).
59. Образ Юди в Євангеліях: загадки, дискусії, різність інтерпретацій в релігійній і світській культурах.
60. Образ Йоана Хрестителя в євангельських текстах.

Модуль II

1. Означте головні сюжети давньоіндійської міфології.
2. Розкажіть про давньоіндійську космогонію.
3. Охарактеризуйте давньоіндійські веди.
4. Проаналізуйте ведійські гімни.
5. Охарактеризуйте навколоведійську літературу.
6. Проаналізуйте давньоіндійський епос.
7. В чому основний ідейний зміст «Рамаяни»?
8. Розкрийте тему та ідею «Махабхарати».
9. Розкрийте головні ідеї «Бхагавагіти».
10. Проаналізуйте основні положення, викладені у «Трипітаці».
11. Охарактеризуйте Раму і Сіту («Рамаяна»).
12. Охарактеризуйте дидактику «Упанішад».
13. Розкрийте зміст і значення ритуалу в «Брахманах».
14. Охарактеризуйте «Араньяки».
15. Розкрийте головні теми діалогів Крішни і Арджуни («Бхагаватгіта»).
16. Охарактеризуйте давньокитайську міфологію.
17. Розкрийте давньокитайську космогонію.
18. Охарактеризуйте культ предків у Давньому Китаї.
19. Розкрийте світоглядну основу «І-цзин».
20. Проаналізуйте сюжетну основу та ідейний зміст «Ши-цзин».
21. Проаналізуйте літературну основу «Луньюй» Конфуція.
22. Розкрийте головну концепцію «Дао де цзин».
23. Охарактеризуйте давньокитайську збірку поезії «Чуські строфи».
24. Проаналізуйте творчість Цюй Юаня.
25. Концепція дао як загального закону світобудови («Дао де цзин»).
26. Розкрийте багатоплановість діалогів Чжуан-Цзи.

27. Охарактеризуйте конфуціанський канон.
28. Проаналізуйте склад і жанри Авести.
29. Розкрийте художню своєрідність «Гат».
30. Розтлумачте «Яшти» як гімни божествам дозороастрійського періоду.

Критерії оцінювання

1. Максимальна оцінка за модуль – 25 балів.
2. Оцінюється самостійність мислення, аргументованість тез, вихід на рівень теоретичного узагальнення фактологічного матеріалу.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Навчальні досягнення студентів із блоку дисциплін «Світова література» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок з кожної дисципліни блоку; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Світова література» завершується підсумковим контролем – заліком за результатами засвоєння всіх двох змістових модулів – «Вступ до літературознавства», «Література стародавнього світу».

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

Модуль «Вступ до літературознавства»

1. Літературознавство як наука.
2. Специфіка літератури як виду мистецтва
3. Характеристика теорії літератури, історії літератури та літературної критики як провідні галузі літературознавства
4. Літературознавство доби Античності
5. Становлення науки про літературу.
6. Функція слова як першоелемента образного світосприйняття
7. Образність літератури.
8. Художній образ як мистецька категорія.
9. Поетика в системі аналізу художнього твору.
10. Міфопоетичне мислення письменника.
11. Міф в системі художньої творчості.
12. Класифікація художніх образів.
13. Символ і алегорія
14. Поняття цілісності художнього твору.
15. Зміст і форма художнього твору
16. Компоненти художньої форми
17. Композиція художнього твору.

18. Сюжет і фабула.
19. Система образів в епічному творі.
20. Позасюжетні і позафабульні елементи тексту
21. Стилiстичні фігури в тексті.
22. Поетичний синтаксис і його художні функції.
23. Конфлікт і його типи
24. Художня деталь, її функції у творі
25. Сюжет, елементи сюжету
26. Композиція і архітектоніка
27. Основи поділу літератури на роди
28. Епос як рід літератури
29. Лірика як рід літератури
30. Проблема ліричного героя в поезії
31. Драма як рід літератури
32. Жанри епосу. Генезис і родові ознаки
33. Жанри лірики. Генезис і родові ознаки
34. Специфіка віршованої мови.
35. Основні системи віршування
36. Рими. Види рим, способи римування.
37. Білий вірш. Верлібр
38. Строфа. Види строфічної будови віршів.
39. Типологія віршових розмірів
40. Класична строфіка. Сонет. Вінок сонетів
41. Стил ь як літературознавча категорія
42. Компоненти художнього змісту
43. Жанри драми.
44. Міжродові утворення. Ліро-епос.
45. Художні тропи. Метафора. Метонімія. Їх ідейно-естетична роль.
46. Художні тропи. Гіпербола. Оксиморон. Їх ідейно-естетична роль.
47. Історичний характер розвитку літератури. Поняття про художній прогрес
48. Поняття індивідуальний стил ь письменника
49. Зовнішні і внутрішні фактори розвитку літературного процесу
50. Автор і читач як суб'єкти літературного процесу
51. Літературний напрям, течія, стил ь.
52. Традиції і новаторство в літературі.
53. Бароко, його особливості й історична доля.
54. Класицизм, його основні принципи. Поділ жанрів на «високі» й «низькі»
55. Сентименталізм. Його особливості та історична доля.
56. Романтизм. Основні особливості та історична доля.
57. Реалізм, основні його риси
58. Модернізм. Основні течії модернізму
59. Постмодернізм як мистецьке явище
60. Критерії художності літературного твору.

Модуль «Українська література у світовому контексті»

1. Поняття про світову літературу.
2. Поняття стилю в літературознавстві.
3. Поняття жанру в літературознавстві.
4. Масова і елітарна література.
5. Роман – найбільш репрезентативний жанр національної літератури.
6. Жанрові різновиди роману.
7. Бароко: загальна характеристика стилю.
8. Романтизм: загальна характеристика стилю.
9. Реалізм: загальна характеристика стилю.
10. Соцреалізм.
11. Постмодернізм.
12. Роман жахів: загальна характеристика.
13. Готичний роман: історія, жанрові особливості.
14. Фентезі: історія, жанрові особливості.
15. Науково-фантастична література.
16. Утопія і антиутопія.
17. Кіберпанк.
18. «Химерний роман» – унікальне явище української літератури.
19. Сучасна «химерна проза».
20. Постпостмодернізм.

Модуль «Література стародавнього світу»

1. Дописемний етап розвитку літератури.
2. Поняття про міф. Міфічна свідомість.
3. Міфологія. Типи міфів.
4. Поняття архетипу. Архетипові сюжети та образи в міфах.
5. Міфічні архетипи «світове дерево», та «світова гора».
6. Усна поетична народна творчість. Витоки та жанри фольклору.
7. Міф і казка.
8. Народний героїчний епос. Сучасні теорії виникнення та розвитку світового героїчного епосу.
9. Теорія первісного синкретизму О.М. Веселовського як виявлення першоджерел всієї світової літератури.
10. Зони виникнення та функціонування літератури Давнього Сходу.
11. Особливості єгипетських міфів. Космогонічні міфи.
12. Заупокійна література Давнього Єгипту.
13. Афористика й дидактика в давньоєгипетській літературі.
14. Казки Давнього Єгипту.
15. Сюжети й образи давньоєгипетської філософської лірики.

16. Особливості давньоєгипетської любовної лірики.
17. Особливості шумерських міфів. Цикл міфів про Інанну.
18. Зародження героїчного епосу в шумерській літературі.
19. Жанри шумерської лірики.
20. Шумерська дидактична література.
21. Аккадська космогонічна поема «Енума Еліш».
22. Епос про Гільгамеша – перша героїчна епопея світової літератури.
23. Аккадська лірика: тематичне й жанрове розмаїття.
24. Дидактика й афористика в аккадській літературі.
25. Світоглядні основи давньоєврейської літератури.
26. Структура та жанровий склад ТаНаХу.
27. Історичні умови формування текстів біблійного канону. ТаНаХ як синтез історичного досвіду єврейського народу.
28. Фольклорні основи ТаНаХу. Особливості віршування.
29. Тора (П'ятикнижжя Мойсея) як єдиний релігійно-історичний епос.
30. Структура і характеристика П'ятикнижжя.
31. Космогонія та антропогонія Книги Буття.
32. Історія патріархів у Книзі Буття – історія Завіту й Обіцяння.
33. Епос про Вихід і народження народу як сакральної спільноти. Скрижалі Завіту.
34. Епічні книги розділу «Невиїм» («Пророки»).
35. Етична концепція пророків і специфіка жанру пророчої книги.
36. Старозавітне пророцтво як феномен. Індивідуальні особливості пророчих книг Старого Завіту. Колізія «пророк і цар».
37. Ліричні жанри ТаНаХу. Псалтир.
38. Поетика «Пісні над Піснями».
39. Філософська притчова традиція ТаНаХу.
40. Жанр апокаліпсису в давньоєврейській літературі.
41. Генеза, духовно-етичний сенс і поетика текстів Нового Завіту.
42. Проповідь Ісуса і співставленні з фарисейським і есейським світоглядом.
43. Структура і жанровий склад Нового Завіту. Проблема авторства.
44. Концепція Боголюдства Ісуса і її відмінність від язичницької концепції людино-бога (героя).
45. Ісус Христос як втілене Слово (Логос). Ідея відкуплення людських гріхів, подолання смерті і Воскресіння як одна з ключових ідей Нового Завіту.
46. Наративні і гомілетичні (проповідницькі) елементи в Євангеліях.
47. Особливості літературної форми Євангелій. Стилістичні і жанрові відмінності від форм грецької словесності.
48. Структура і філософський сенс євангельських притч.
49. Поняття «синоптичні Євангелія».
50. Євангеліє від Марка: архаїчність жанрової природи і стилю, сувора простота і лапідарність викладу
51. Євангеліє від Матвія: продовження логіки священної історії, месіанське

- вчення про Ісуса у формі східної дидактики, Нагорна проповідь як квінтесенція євангельської етики.
52. Євангеліє від Луки: життєпис Ісуса, поєднання ліризму і побутової достовірності, жіночі образи.
 53. Євангеліє від Йоана: езотеричний сенс і символіка, життя Ісуса як саморозкриття світового сенсу (Логоса).
 54. Образ Юди в Євангеліях: загадки, дискусії, різність інтерпретацій в релігійній і світській культурах.
 55. Образ Йоана Хрестителя в євангельських текстах.
 56. Індуїстські «Веди» як два типи текстів.
 57. Особливості давньоіндійської гімнографії.
 58. «Махабхарата». Вставні епічні оповіді.
 59. Логічні та риторичні докази «Бхагават-гіти».
 60. «Рамаєна». Проблема авторства.
 61. Герої «Рамаєни» як втілення високих моральних якостей людини.
 62. Буддійський канон. «Трипітака». Жанр сутри.
 63. Китайська міфологія. Культ предків.
 64. Поетичний світ «Ши Цзин».
 65. «І Цзин». Тексти про діалектичність світу як результат взаємодії ян та інь.
 66. Конфуціанський канон. «Лунь юй».
 67. Даоський канон. «Дао Де Цзин». Поняття дао як першооснови і загального закону світобудови.
 68. Багатоплановість діалогів «Чжуан-Цзи».
 69. «Історичні нотатки» («Ши Цзин») Сима Цяня.
 70. Лірична поезія Давнього Китаю.
 71. Давньоіранська міфологія та її близькість з міфологією ведійською.
 72. Дуалізм зороастризму. Вчення Заратуштри.
 73. Склад і жанри Авести.
 74. Художня своєрідність «Гат».
 75. «Яшти» – гімни божествам дозороастрійського періоду.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Модуль «Вступ до літературознавства»

Разом 30 год.: лекції – 4 год., практичні заняття – 10 год.,
самостійна робота – 14 год., МКР – 2 год.

Тиждень	I-II	III-IV	V-VI	VII-VIII	IX-X
Модулі	Змістовий модуль I				
Назва модуля	Українська література у світовому контексті: жанри, стилі, тенденції				
Кількість балів за модуль	132 б.				
Лекції	Лекція 1			Лекція 2	
Теми лекцій	Літературознавство як наука. Поетика літературного твору – 16.			Роди і жанри літератури. Художні напрями, течії, школи – 16.	
Теми практичних занять	Літературознавство як наука – 11б.	Поетика літературного твору. Змістові та формальні компоненти художнього твору. Сюжет і композиція художнього твору. Мова художнього твору – 11б.	Версифікаційні можливості художнього тексту – 11б.	Роди і жанри літератури – 11 б.	Художні напрями, течії, школи – 11б.
Самостійна робота	10б.	10б.	10б.	10б.	10б.
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				
Підсумковий контроль	Залік				

Модуль «Українська література у світовому контексті»

Разом 30 год.: лекції – 4 год., практичні заняття – 10 год.,
самостійна робота – 14 год., МКР – 2 год.

Тиждень	I-II	III- IV	V -VI	VII-VIII	IX-X	XI-XII
Модулі	Змістовий модуль I					
Назва модуля	Українська література у світовому контексті: жанри, стилі, тенденції					
Кількість балів за модуль	132 б.					
Лекції	Лекція 1	Лекція 2				
Теми лекцій	Світова література: закономірності розвитку – 1б.	Українська література: національні особливості – 1б.				
Теми практичних занять	Світова література: закономірності розвитку. Українська література: національні особливості – 11б.		Роман жахів. Готичний роман: жанрові трансформації в українській літературі – 11б.	Фентезі: жанрові особливості, національна специфіка – 11 б.	Науково-фантастична література: вітоки, національні особливості – 11б.	Український «хімерний роман» у світовому контексті – 11б.
Самостійна робота	5б.	5б.	10б.	10б.	10б.	10б.
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)					
Підсумковий контроль	Залік					

Модуль «Література стародавнього світу»

Разом: 60 год., лекції – 8 год., семінарські заняття – 20 год.,
самостійна робота – 28 год., МК – 4 год..

Тиждень	I	II-III	IV- V- VI	VII-VIII-IX-X	XI-XII	XIII-XIV-XV- XVI- XVII
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II	
Назва Модуля	Стародавня література присередземноморського регіону				Стародавня література азійського регіону	
Кількість балів за модуль	134 бали				80 балів	
Лекції	1		2		3	4
Теми лекцій	Дописемний етап розвитку літератури. Стародавній Схід – коліска світової літератури. Література Месопотамії (1 бал)		Література Стародавнього Єгипту. Давньоєврейська Література. Новозавітна література (1 бал)		Давньоіндійська література (1 бал)	Давньокитайська література. Давньоіранська література (1 бал)
Теми семінарських занять		Література Месопотамії (22 бали)	Література Стародавнього Єгипту (22 бали)	Давньоєврейська література. Новозавітна література (33 бали)	Давньоіндійська література (11 балів)	Давньокитайська література (11 балів) Давньоіранська література (11 балів)
Самостійна робота	Табл. 6.1 (10 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (10 балів)	Табл. 6.1 (10 балів)	Табл. 6.1 (10 балів)
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	
Підсумковий контроль	Залік					

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Модуль «Вступ до літературознавства»

Основна

1. *Ткаченко А.* Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): підручник для гуманітаріїв. – К.: Правда Ярославичів, 2003. – 448 с.
2. *Моклиця М.* Вступ до літературознавства. – К., 2011.
3. *Білоус П.* Вступ до літературознавства. – К.: Академія, 2012. – 334 с.
4. *Галич О.* Вступ до літературознавства. – Луганськ, 2010. – 287 с.
5. *Галич О. А.* Теорія літератури : [підруч. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл.] / Олександр Галич, Віталій Назарець, Євген Васильєв ; за наук. ред. Олександра Галича. – Вид. 4-е, стер. – К. : Либідь, 2008. – 486 с.
6. *Хализев В. Е.* Теория литературы: Учебник для вузов. – 2-е изд. – М.: Высш. шк., 2000. – 397 с.
7. *Введение в литературоведение.* Литературное произведение: Основные понятия и термины: Учеб. пособие / Л.В. Чернец, В.Е. Хализев, С.Н. Бройтман и др. / Под ред. Л.В. Чернец. – М.: Высш. шк., 2000. – 556 с.
8. *Волков И.Ф.* Теория литературы: Учебное пособие для студентов и преподавателей. – М.: Просвещение, Владос 1995. – 256 с.
9. *Слово. Знак. Дискурс.* Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст./За ред. М.Зубрицької. – Львів, 1996.
10. *Вступ до літературознавства.* Хрестоматія / Упор. Н.Бернадська. – К., 1995.

Додаткова

1. *Ауэрбах Э.* Мимесис. Изображение действительности в западноевропейской литературе. – М., 2000.
2. *Бахтин М.* Фрейдизм. Формальный метод в литературоведении. Марксизм и философия языка. – М. 2000.
3. *Білецький Л.* Основи української літературно-наукової критики. – К., 1998.
4. *Затонский Д.* Модернизм и постмодернизм: мысли об извечном коловращении изящных искусств. – Х., 2000.
5. *Косарев А.* Философия мифа. Мифология и её эвристическая значимость. – М., 2000.
6. *Копистянська Н.* Жанр, жанрова система у просторі літературознавства [монографія] / Нонна Копистянська ; [літ. ред. Анна Думич]. – Л. : ПАІС, 2005. – 368 с.
7. *Менегетти А.* Мир образов. – М., 1997.
8. *Менегетти А.* Образ и бессознательное: учебное пособие по интерпретации образов и сновидений. – М., 2000.
9. *Ортега-і-Гасет Х.* Вибрані твори. – К., 1994. – С. 238-279.
10. *Павличко С.* Дискурс модернізму в українській літературі. – К., 1997.

11. Потебня О. Естетика і поетика слова. – К., 1985.
12. Теория метафоры: сб. научных трудов. – М., 1990.
13. Фізер І. Психолінгвістична теорія О.Потебні: метакритичне дослідження. – К., 1993.
14. Фролова К. Цікаве літературознавство. – К., 1987.
15. Хороб С. Слово – образ – форма у пошуках художності. – Ів.-Франківськ, 2000.
16. Юнг К.-Г., Нойман Э. Психоанализ и искусство. – К., 1995.

Довідкова

1. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т. Гром'як, Ю.І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ «Академія», 1997.
2. Українська літературна енциклопедія: В 5 т. / Редкол.: І.О. Дзевєрін (відп. ред.) та ін. – К.: «Укр. енцикл.» ім. М.П. Бажана, 1988 – 1995.
3. Літературознавча енциклопедія / За ред. Ю.Коваліва, 2007
4. Кузьменко В. Словник літературознавчих термінів. – К., 1997.
5. Современное зарубежное литературоведение (Страны Западной Европы и США): концепции, школы, термины. Энциклопедический справочник. – М., 1999.
6. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці: Золоті литаври, 2001. – 636 с.

Інформаційні ресурси

7. Теорія літератури: е-бібліотека. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://papusha.at.ua/index/0-6>
8. Синопис: текст, контекст, медіа: Електронне фахове видання Київського університету імені Бориса Грінченка – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis>

Модуль «Українська література у світовому контексті»

Основна

1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. – К., 2001. – Стаття "Літературно-художній образ", с. 96-112.
2. Качуровський І. Генерика і архітектоніка. Кн. II. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 376 с.
3. Моклиця М.В. Основи літературознавства. Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. 192 с.
4. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства). Київ: ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.

Додаткова

1. Бовсунівська Т. Основи теорії літературних жанрів: монографія. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2008. 519 с.
2. Копистянська Н. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства: монографія. Львів: ПАІС, 2005. 368 с.
3. Мелетинский Е.М. Поэтика мифа. Москва: Академический Проект, 2012. 332 с.
4. Наєнко М.К. Художня література України. Від міфів до модерної реальності. Київ: Видавничий центр «Просвіта», 2008. 1063с.
5. Чижевський Д. Історія української літератури (від початків до доби реалізму) / фахове редак. і передм. М.Наєнка. Тернопіль: Феміна, 1994. 480 с.

Довідкова

6. Литературная энциклопедия терминов и понятий / под ред. А.Н. Николюкина; Институт научн. информации по общественным наукам РАН. Москва: НПК «Интелвак», 2003. 1600 с.
7. Литературный энциклопедический словарь / под общ. ред. В.М. Кожевникова, П.А. Николаева; редкол.: Л.Г. Андреев, Н.И. Балашов, А.Г. Бочаров и др. – Москва: Сов. энциклопедия, 1987. 752 с.
8. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю.І.Ковалів. Т.1. Київ: Академвидав, 2007. 608 с.
9. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю.І.Ковалів. Т.2. – Київ: Академвидав, 2007. 624 с.

Модуль «Література стародавнього світу»

Тексти

Шумерська та аккадська літератури

1. Лирическая поэзия древнего Востока / Сост. И.Д. Дьяконов. – М.: Наука, 1984. – 231 с.
2. На ріках вавілонських: 3 найдавнішої літератури Шумеру, Вавілону, Палестини / Упоряд. М.Н. Москаленко. – К.: Дніпро, 1991. – 398 с.
3. От начала начал. Антология шумерской поэзии. – СПб: Центр «Петербургское востоковедение», 1977.
4. Поэзия и проза Древнего Востока (Библиотека всемирной литературы). – М.: Худож. лит-ра, 1973. – С. 127–229.
5. Эпос о Гильгамеше («О всё видавшем») / Пер. И.Д. Дьяконова. – М.–Л.: Изд-во Ан СССР, 1961. – 214 с.
6. Я открою тебе сокровенное слово... Литература Вавилонии и Ассирии. / Сост. В. Афанасьевой и И. Дьяконова, пер. В.Афанасьевой. – М.: Худож. лит-ра, 1981. – 351 с.

Єгипетська література

1. Древнеегипетская книга мервых. Слово устремленное к Свету. – М.: Эксмо-Пресс, 2002. – 432 с.
2. Египетская книга мертвых / Поэзия и проза Древнего Востока. – М.: Худож. лит-ра, 1973. – 735 с.
3. Лирика древнего Египта / Пер. А. Ахматовой и В. Потаповой. – М.: Худож. лит-ра, 1965. – 158 с.
4. Сказки и повести Древнего Египта (Литературные памятники). – Л.: Наука, 1979. – 287 с.

Давньоєврейська література

1. Святе Письмо Старого та Нового Завіту / Пер. о. І. Хоменка – Рим, 1990.

Давньоіндійська література

1. Бхагаватгита // Философские тексты «Махабхараты». – Ашхабад: Ылым, 1977. Вып.1. кн.1. – 203 с.
2. Древняя Индия: Три великих сказания. В 2-х т. : Т. 1. Сказание о Раме. Т. 2. Сказание о Кришне. Сказание о великой битве потомков Бхараты. – СПб.: Центр «Петербургское востоковедение», 1995: Т. 1.– 352 с.; Т.2.– 336 с.
3. Махабхарата // Голоси Стародавньої Індії: Антологія давньоіндійської літератури. – К.: Дніпро, 1982. – С. 151–219.
4. Махабхарата. Рамаєна / Пер. с санскрита. – М.: Худож. лит-ра, 1974. – 606 с.
5. Рамаєна // Голоси Стародавньої Індії: Антологія давньоіндійської літератури. – К. : Дніпро, 1982. – С. 219–248.
6. Рігведа // Голоси Стародавньої Індії: Антологія давньоіндійської літератури. – К. : Дніпро, 1982. – С. 91–114.
7. Ригведа. Избранные гимны / Перевод, комментарии Т.Я. Елизаренковой. – М., 1972.
8. Упанишады. В 3 т. – М., 1992.

Давньокитайська література

1. Дао Дэ Цзин // Из книг мудрецов: Проза Древнего Китая. – М.: Худож. лит-ра, 1987. – 351 с.
2. Луньей // Из книг мудрецов: Проза Древнего Китая. – М.: Худож. лит-ра, 1987. – 351 с.
3. Сыма Цянь. Исторические записки. – М.: Наука, 1972–1973: Т. 1 – 439 с.; Т. 2 – 579 с.
4. Цюй Юань. Лисао. – СПб.: Издательский Дом «Кристалл», 2000.
5. Ши Цзин: Книга песен и гимнов. – М.: Худож. лит-ра, 1987. – 351 с.

Давньоіранська література

1. Авеста / Литература Древнего Востока (Иран, Индия, Китай): Тексты / Автор-составитель Ю.М. Алиханова и др. – М.: Изд-во МГУ, 1984. – С. 4–40.

2. Авеста в русских переводах (1861–1995) / Сост. И.В. Рак – СПб.: Нева: Летний сад, 1998. – 480 с.

Основна література

1. История всемирной литературы: В 9 т: Т.1. – М., 1983.
2. Литературы древнего Востока / Под ред. акад. Н.И. Конрада. – М.: Изд-во МГУ, 1971.
3. Мифологии древнего мира // Под ред. С.Н.Крамера. Пер. с англ. – М.: Наука, 1977.
4. На ріках вавілонських. – К., 1991.
5. Поэзия и проза Древнего Востока (Библиотека всемирной литературы). – М.: Худож. лит-ра, 1973.

Додаткова література

1. Афанасьева В.К. Гильгамеш и Энкиду: Эпические образы в искусстве. – М.: Наука, 1979. – 194 с.
2. Брагинский И.С. Из истории персидской и таджикской литературы. – М.: Наука, 1972. – 524 с.
3. Гуля Н.П. Дидактическая афористика Древнего Египта / Под ред. акад. В.В.Струве. – Ленинград: Наука, 1941. – 176 с.
4. Гринцер П.А. Древнеиндийский эпос. Генезис и типология. – М.: Наука, 1974. – 419 с.
5. Замаровський В. Спочатку був Шумер. – К.: Веселка, 1983. – 207 с.
6. Зороастрийская мифология. – М., 1998.
7. Костів К. Словник-довідник біблійних осіб, племен і народів. – К.: Україна, 1995. – 429 с.
8. Коростовцев М.А. Писцы древнего Египта. – М.: Восточная лит-ра, 1962. – 175 с.
9. Косидовський З. Біблійні оповіді / Пер. з польс. – К.: Молодь, 1968. – 503 с.
10. Крамер С. История начинается в Шумере. – М.: Наука, 1991. – 235 с.
11. Липинская Я., Марциняк М. Мифология древнего Египта. – М.: Искусство, 1983. – 223 с.
12. Литература и культура Индии. – М.: Наука, 1979. – 238 с.
13. Луцюк М.В. Старозавітні пророцькі книги // Гуманітарна освіта в технічних вищих навч. закладах. Зб. наук. праць. Вип. 1. – К., 2002. – С. 171–181.
14. Луцюк М.В. Філологічні аспекти вивчення Біблії // Гуманітарна освіта в технічному університеті: проблеми та перспективи / М-ли міжн. наук.-практ. конференції. – К., 2001. – С. 81–86.
15. Маковельский А.О. Авеста. – Баку: изд-во АН Аз. ССР. – 1960 – 144 с.
16. Мень А. История религии: В 7 т.: Т. 5. Вестники Царства Божия: Библейские пророки от Амоса до Реставарации (VIII–IV вв. до н.э.). – М., 1992.
17. Невелева С.Л. Махабхарата. Изучение древнеиндийского эпоса. – М.:

Наука, 1991. – 228 с.

18. Оппенгейм А.Л. Древняя Месопотамия. – М., 1990.

19. Рак И.В. Легенды и мифы Древнего Египта. – СПб: Нева, 1997. – 192 с.

20. Рак И.В. Мифы древнего и раннесредневекового Ирана (зороастризм). – СПб.: Нева: Летний сад, 1998. – 560 с.

21. Рижский М.И. Библейские пророки и библейские пророчества. – М., 1987.

22. Редер Д.Г. Мифы и легенды Древнего Двуречья. – М.: Наука, 1965. – 120 с.

23. Рубинштейн Р.И. Древнеегипетская литература // Сказки и повести Древнего Египта. – Ленинград, 1979. – С. 145–174.

24. Серебряков И.Д. Очерки древнеиндийской литературы. – М., 1971.

25. Тантлевский И.Р. Введение в Пятикнижие. – М.: Изд-во Рос. гос. гуманитар. ун-та, 2000. – 469 с.

26. Темкин Э.Н., Эрман В.Г. Мифы древней Индии. – М.: Восточная лит-ра, 1982. – 270 с.

27. Тураев Б.А. Египетская литература. – СПб, Журнал «Нева»: Летний сад, 2000. – 192 с.

28. Феоктистов В.Ф. Философские и общественно-политические взгляды Сюнь-цзы. Исследование и перевод. – М.: Наука, 1976. – 293 с.

29. Федоренко Н.Т. Древние памятники китайской литературы. – М.: Наука, 1978. – 320 с.

30. Фрэнгер Д.Д. Фольклор в Ветхом Завете. – М.: Политиздат, 1989.- 542 с.

31. Щедровицкий Д.В. Введение в Ветхий Завет. Книга Бытия. – М.: Теревинф, 1994. – 288 с.

32. Шуцкий Ю.К. Китайская классическая «Книга перемен». – М.: Русское книгоиздат. тов-во, 1993. – 384 с.

33. Юань-Кэ. Мифы Древнего Китая. – М.: Наука, 1965. – 496 с.

Додаток 1

Плани семінарських та практичних занять

Модуль «Вступ до літературознавства»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Літературознавство як наука про художню літературу Поетика літературного твору й літературного процесу

Практичне заняття №1. Літературознавство як наука. Література як вид мистецтва

1. Літературознавство як наука. Основні й допоміжні літературознавчі дисципліни.
2. Художній образ.
3. Художній світ літературного твору.
4. Література як вид мистецтва.

Література:

- 1 Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. – К., 2001. – Стаття "Літературно-художній образ", с. 96-112.
2. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. [авт.-уклад. Ю.І. Ковалів]. – К. : ВЦ "Академія", 2007. – Т. 1, 2. – 2007
3. Літературознавчий словник-довідник /Р.Т.Гром'як, Ю.І.Ковалів та ін. – К., 1997.
- Ткаченко А. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. – К., 1998.
4. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. Марії Зубрицької. – [2-е вид., доп.]. – Львів : Літопис, 2001.

Практичне заняття №2. Поетика літературного твору. Змістові і формальні компоненти. Сюжет і композиція художнього твору. Мова художнього твору

1. Поетика як багатозначний літературознавчий термін.
2. Нормативні та описові поетики, їх роль в історії літературознавства.
3. Формозмістова єдність літературного твору. Змістові і формальні компоненти.
4. Сюжетні й позасюжетні компоненти літературного твору.
5. Мова художнього твору. Рівні мовної організації твору.

Завдання:

1. Прочитайте новели О.Генрі «Персики», Р. Бредбері «У червні, в темний час нічний», С. Васильченка «За мурами». Охарактеризуйте композицію творів, сюжетні та поза сюжетні елементи.
2. Прочитайте усмішку Остапа Вишні «Зенітка», новелу Василя Стефаника «Новина», вірш Каті Бабкіної «Вона ніколи не ходить одна в кіно». Проаналізуйте художню мову творів.

Література

1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. – К., 2001. – С. 116–121.
2. Ткаченко А. Мистецтво слова. Вступ до літературознавства. – К., 1998. – С. 138–139
3. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. [авт.-уклад. Ю.І. Ковалів]. – К. : ВЦ "Академія", 2007. – Т.2. – 2007. – С. 233–236.
4. Копистянська Н. Х. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства / Копистянська Н. Х. – Львів : ПАІС, 2005. – 368 с.

Практичне заняття № 3. Версифікаційні особливості художнього тексту Особливості аналізу поетичного тексту

Доберіть дві поезії (1 – зразок традиційної лірики, 1 – модерністичний або авангардний текст) і проаналізуйте їх за планом.

Орієнтовний план аналізу поетичного тексту

1. Жанрова приналежність.

Увага! Бажано не підміняти жанрову класифікацію тематичною (громадянська, пейзажна, інтимна). Жанрові форми визначають згідно зі строфічною організацією (сонет, октава, тріолет тощо), емоційною та змістовною домінантою (елегія, медитація, вірш-пейзаж, ліричний портрет, ліричне послання тощо), взаємодією поезії й музики (романс, гімн, вірш пісенного складу). Іноді, спираючись на дослідження В.Моренця, у значенні жанру послуговуються родовим поняттям *лірика* або, відповідно до концепцій Т.Волкової та Е.Соловей, уживають терміни філософська чи публіцистична лірика в контексті жанрової системи.

2. Тема твору. **Увага!** У формулюванні теми твору слід уникати оцінного моменту. Тема – це основне питання, об'єкт зображення, а не їх оцінка! Можна почати визначення теми зі слів “сприйняття”, “роздум”, “ставлення” тощо або послуговуватися поняттям *мотив*.

3. Спосіб побудови вірша.

Композиційна організація поетичного тексту ґрунтується на таких принципах:

- логічно-послідовна зміна думок (М.Вороний “Легенда”);
- градація (нагнітання, посилення однотипних думок і почуттів, увиразнене словесними повторами чи поетичними фігурами) (М.Вороний “Краса”);
- художня паралель (зіставлення змістовних частин тексту) (В.Самійленко “Українська мова”);

- художня антитеза (протиставлення змістовних частин тексту). **Увага!** В одному тексті можуть поєднуватися різні принципи структурування художнього матеріалу.

4. Способи забезпечення естетичного впливу художнього тексту на читача.

Естетична сутність художнього слова, його особлива енергетика найвиразніше виявляється в поезії завдяки таким рівням поетичного мовлення:

- лексико-семантичний рівень (добір слів із емоційним забарвленням: органічно-емоційних лексем, синонімів, стилістично маркованих власних назв, слів із суфіксами на позначення зневажливої чи зменшено-пестливої оцінки, словесні образи акустичного, візуального, дотикового, нюхового, смакового значення тощо);
- тропи – вислови, вжиті в переносному, зміненому значенні (епітети, метафори, метонімії, синекдохи, алегорії, символи, порівняння, оксиморони тощо);
- поетичні фігури – засоби художнього синтаксису, своєрідність синтаксичної, інтонаційної організації художнього мовлення (анафори, епіфори, синтаксичні паралелізми, риторичні фігури, антитези, градації, апосіопези (умовчання), інверсії тощо);
 - елементи звукопису – засоби фонічної організації мови (алітерація – повторення приголосних звуків, асонанс – повторення голосних, оноματοпея – звуконаслідування). **Увага!** Визначення особливостей образності вірша – це не статистичний перелік епітетів, метафор та ін. Аналізуючи текст, звертаємо увагу на найвиразніші образотворчі засоби, намагаємося проінтерпретувати їх емоційне, естетичне, змістове наповнення, пояснити стилістичну роль *конкретних* тропів, фігур, елементів звукопису та власне враження від тексту.

5. Ритмічна організація поетичного тексту: система віршування; вид строфи (за кількістю рядків: моностих, дистих, терцет, катрен тощо; за походженням: античні, східні, романські); види рим (точні – неточні, одногрупні – різногрупні, оригінальні – банальні, чоловічі (окситонні) – жіночі (парокситонні) – дактилічні (пропаракситонні) – гіпердактилічні та ін.); способи римування (перехресне – абаб, парне (суміжне, паралельне) – аабб, кільцове (охоплююче); ритмічна схема. **Увага!** Особливості ритмічної організації пов'язані з емоційною тональністю вірша. Своєрідний темпоритм увиразнює відповідні почуття та настрої, тому, характеризуючи елементи ритмотворення, намагаються збагнути естетичну роль віршового ритму в аналізованому тексті.

6. Емоційна тональність, пафос, настрої вірша.

7. Ідея поезії. **Увага!** Ідея твору – це відповідь на питання, поставлене в темі, оцінка зображення, основна думка; мистецькою ідеєю називають

емоційно-естетичне ставлення автора до зображуваного, а також розкриття металогічного (символічного, алегоричного) змісту. Не варто в мистецькому творі обов'язково шукати об'єктивно наявної, свідомо декларованої авторської думки (тенденції), починати визначення теми кожного тексту з соціологічного штампу “засудження”, “викриття” тощо, а також уживати кліше “автор хотів сказати”.

Дослідження художнього твору – це науковий опис, аналіз тексту, а також його інтерпретації (творче трактування читачем) та частково контекстуальний розгляд (вивчення твору в зв'язках із біографією автора, зовнішніми чинниками літературного розвитку, особливостями вітчизняного та світового письменства). Залучення цих відомостей у поєднанні з особистою оцінкою твору – передумова проникнення в поетичний світ митця. Відповідь бажано будувати у формі суцільного тексту-роздуму, не відокремлювати складові художнього твору, а дотримуватися принципу взаємозв'язку змісту й форми, окресленого М. Бахтіним тезами “оформлений зміст” та “змістовна форма”.

Практичне заняття № 4. Роди і жанри літератури

1. Жанр як основна форма існування тексту
2. Проблема родо-видової поділу літератури.
3. Критерії жанрової диференціації. Жанровий канон, модель, матриця

Література

1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. – К., 2001. – С. 116–121.
2. Ткаченко А. Мистецтво слова. Вступ до літературознавства. – К., 1998. – С. 138–139
3. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. [авт.-уклад. Ю.І. Ковалів]. – К. : ВЦ "Академія", 2007. – Т.2. – 2007. – С. 233–236.
4. Копистянська Н. Х. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства / Копистянська Н. Х. – Львів : ПАІС, 2005. – 368 с.

Практичне заняття №5. Художні напрями, школи, течії

1. Поняття напрямку, школи, течії в літературознавстві.
2. Основні художні напрями в історії літератури.

Література

1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. – К., 2001. – С. 116–121.
2. Ткаченко А. Мистецтво слова. Вступ до літературознавства. – К., 1998. – С. 138–139
3. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. [авт.-уклад. Ю.І. Ковалів]. – К. : ВЦ

"Академія", 2007. – Т.2. – 2007. – С. 233–236.

4. Копистянська Н. Х. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства / Копистянська Н. Х. – Львів : ПАІС, 2005. – 368 с.

Модуль «Українська література у світовому контексті»

Практичне заняття №1-2

Світова література: закономірності розвитку. Українська література: національні особливості

1. Поняття про світову літературу.
2. Поезія і проза як дві основні форми існування літератури.
3. Літературний процес.
4. Елітарна і масова література.
5. Українська література: основні етапи розвитку.
6. Основні літературні стилі.
7. Жанр: літературознавче поняття.

Література:

1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. – К., 2001. – Стаття "Літературно-художній образ", с. 96-112.

2. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю.І.Ковалів. Т.1. Київ: Академвидав, 2007. 608 с.

3. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю.І.Ковалів. Т.2. – Київ: Академвидав, 2007. 624 с.

4. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства). Київ: ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.

Практичне заняття №3

Роман жахів. Готичний роман: жанрові трансформації в українській літературі

1. Жанрові особливості роману жахів.
2. Історія готичного роману.

Література:

1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. – К., 2001. – Стаття "Літературно-художній образ", с. 96-112.

2. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю.І.Ковалів. Т.1. Київ: Академвидав, 2007. 608 с.

3. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю.І.Ковалів. Т.2. – Київ: Академвидав, 2007. 624 с.

Завдання:

Прочитайте роман Любка Дереша «Культ». Дайте відповіді на запитання:

1. Які елементи роману жахів використовує автор?
2. Проблематика твору. З якою метою, на вашу думку, письменник обирає жанрову форму роману жахів для втілення цих проблем?

Практичне заняття №4

Фентезі: жанрові особливості, національна специфіка

1. Основні риси жанру фентезі у світовій літературі.
2. Міфологія як джерело жанру.

Література:

1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. – К., 2001. – Стаття "Літературно-художній образ", с. 96-112.
2. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю.І.Ковалів. Т.1. Київ: Академвидав, 2007. 608 с.
3. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю.І.Ковалів. Т.2. – Київ: Академвидав, 2007. 624 с.
4. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства). Київ: ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.

Завдання:

Прочитайте роман Марини та Сергія Дяченків «Ритуал». Дайте відповіді на запитання:

1. Міфологічна основа твору.
2. Жанрові ознаки фентезі у творі.

Практичне заняття №5

Науково-фантастична література: витоки, національні особливості

1. Науково-фантастична література: історія, жанрові ознаки.
2. Науково-фантастичний роман і споріднені жанри.

Література:

1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. – К., 2001. – Стаття "Літературно-художній образ", с. 96-112.
2. Качуровський І. Генерика і архітектоніка. Кн. II. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 376 с.
3. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю.І.Ковалів. Т.1. Київ: Академвидав, 2007. 608 с.

4. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю.І.Ковалів. Т.2. – Київ: Академвидав, 2007. 624 с.
5. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства). Київ: ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.

Завдання:

Прочитайте романи Ю. Смолича «Господарство доктора Гальванеску» та Марини і Сергія Дяченків «Дика енергія Лана». Дайте відповіді на запитання:

1. Які жанрові особливості науково-фантастичного роману можна виділити у творі Ю. Смолича?
2. Які жанрові риси науково-фантастичної літератури, кіберпанку й антиутопії простежуються у творі Марини і Сергія Дяченків?

Практичне заняття №6

Український «химерний роман» у світовому контексті

1. Явище «химерної прози» в українській літературі.
2. Витоки «химерного роману».
3. Сучасний «химерний роман»: особливості, представники.

Література:

1. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю.І.Ковалів. Т.1. Київ: Академвидав, 2007. 608 с.
2. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю.І.Ковалів. Т.2. – Київ: Академвидав, 2007. 624 с.
3. Наєнко М.К. Художня література України. Від міфів до модерної реальності. Київ: Видавничий центр «Просвіта», 2008. 1063с.

Завдання:

Прочитайте новелу Валерія Шевчука «Голос трави» з роману «Дім на горі», романи Володимира Даниленка «Кохання в стилі бароко» і Любка Дереша «Остання любов Асури Махараджа». Дайте відповіді на запитання:

1. Які ознаки «химерної прози» можна простежити у творах?
2. Як втілено в текстах елементи фантастики, народну демонологію, релігійні уявлення різних народів?

Змістовий модуль I

Стародавня література присередземноморського регіону

Практичне заняття 1. Література Месопотамії

1. Охарактеризуйте шумерсько-аккадський міфічний епос. Проаналізуйте космогонію та антропогонію в поемі «Енума еліш...». Образ Мардука.
2. Охарактеризуйте шумерсько-вавилонський героїчний епос. Розкрийте еволюцію образу головного героя в «Поемі про Гільгамеша».
3. Наведіть приклади ліричних жанрів в шумерсько-аккадській поезії. Проаналізуйте художні засоби текстів.
4. Розкрийте основні теми дидактики й афористика в месопотамській літературі.

Тексти

1. *Лирическая поэзия древнего Востока* / Сост. И.Д. Дьяконов. – М.: Наука, 1984. – 231 с.
2. *На ріках вавілонських: З найдавнішої літератури Шумеру, Вавілону, Палестини* / Упоряд. М.Н. Москаленко. – К.: Дніпро, 1991. – 398 с.
3. *Поэзия и проза Древнего Востока* (Библиотека всемирной литературы). – М.: Худож. лит-ра, 1973. – С. 127–229.
4. *Хрестоматия по истории Древнего Востока*. В 2-х ч. / Под ред. М.А. Коростовцева – М.: Высш. шк., 1980: Ч. 1. – 328 с.; Ч. 2 – 256 с.
5. *Хрестоматия по истории Древнего Востока* / Под. ред. В.Струве и Д.Редера. – М.: Восточная лит-ра, 1963. – 544 с.
6. *Эпос о Гильгамеше* („О всё видавшем“) / Пер. И.Д. Дьяконова. – М.–Л.: Изд-во АН СССР, 1961. – 214 с.
7. *Я открою тебе сокровенное слово...* Литература Вавилонии и Ассирии. / Сост. В. Афанасьевой и И. Дьяконова, пер. В.Афанасьевой. – М.: Худож. лит-ра, 1981. – 351 с.

Література

Основна

1. Афанасьева В.К. Гильгамеш и Энкиду: Эпические образы в искусстве. – М.: Наука, 1979. – 194 с.
2. Афанасьева В.К. Литература Шумера и Вавилонии / Поэзия и проза Древнего Востока (Библиотека всемирной литературы). – М.: Худож. лит-ра, 1973. – С. 115–126.
3. Дьяконов І.М. Найдавніша література Близького Сходу // На ріках вавілонських. – К., 1991. – С. 5–42.
4. Замаровський В. Спочатку був Шумер. – К.: Веселка, 1983. – 207 с.
5. Крамер С.Н. История начинается в Шумере. – М.: Наука, 1991. – 235 с.

6. Литература древней Месопотамии / Литературы древнего Востока // Под ред. акад. Н.И. Конрада. – М.: Изд-во МГУ, 1971 – С. 49– 68.
7. Немировский А.И. Мифы древности. – М.: Лабиринт, 2001. – 351 с.
8. Редер Д.Г. Мифы и легенды Древнего Двуречья. – М.: Наука, 1965. – 120 с.
9. Хук С. Мифология Ближнего Востока. – М.: ЗАО Центрполиграф, 2005. – 175 с.

Додаткова

1. Белявский В.А. Вавилон легендарный и Вавилон исторический. – М.: Мысль, 1971. – 319 с.
2. Клочков И.С. Духовная культура Вавилонии: человек, судьба, время. – М.: Наука, 1983. – 207 с.
3. Никольский Н.М. Культура древней Вавилонии. – Минск: АН БССР, 1959. – 183с.
4. Оппенгейм А.Л. Древняя Месопотамия. – М., 1990.
5. Якобсен Т. Сокровища тьмы: История месопотамской религии / Пер. С англ. – М.: Восточная лит-ра, 1995. – 293 с.

Практичне заняття 2-3. Єгипетська література

1. Розкрийте особливості єгипетських міфів. Охарактеризуйте: а) космогонічні міфи; б) солярні міфи.
2. Розкажіть про особливості заупокійної літератури («Тексти пірамід», «Тексти саркофагів», цикл міфів про Осиріса, «Книга мертвих»).
3. Проаналізуйте афористику й дидактику («Повчання Птахотепа»).
4. Дослідіть елементи фантастичного в казках Давнього Єгипту («Казка про двох братів», «Правда і Кривда», «Казка про потерпілого аварію на човні», «Казки папірусу Весткар»).
5. Розкрийте особливості філософської лірики («Бесіда розчарованого зі своєю душею», «Пісня арфіста»).
6. Проаналізуйте єгипетську любовну лірику (цикли «Біля річки», «Дерева її саду»).

Тексти

1. *Древнеегипетская книга мертвых*. Слово устремленное к Свету. – М.: Эксмо-Пресс, 2002. – 432 с.
2. *Египетская книга мертвых / Поэзия и проза Древнего Востока*. – М.: Худож. лит-ра, 1973. – 735 с.
3. *Лирика древнего Египта / Пер. А. Ахматовой и В. Потаповой*. – М.: Худож. лит-ра, 1965. – 158 с.
4. *Сказки и повести Древнего Египта (Литературные памятники)*. – Л.: Наука, 1979. – 287 с.

5. *Хрестоматия по истории Древнего Востока*. В 2-х ч. / Под ред. М.А. Коростовцева – М.: Высш. шк., 1980: Ч. 1. – 328 с.; Ч. 2 – 256 с.

Література

Основна

1. Антес Р. Мифология в древнем Египте / Мифологии древнего мира // Под ред. С.Н.Крамера. Пер. с англ. – М.: Наука, 1977. – С. 55–121.
2. Бадж Э.А. Египетская книга мёртвых. – М.: Эксмо; СПб.: Terra Fantastica, 2004. – 768 с.
3. Гуля Н.П. Дидактическая афористика Древнего Египта / Под ред. акад. В.В.Струве. – Ленинград: Наука, 1941. – 176 с.
4. Коростовцев М.А. Древнеегипетская литература / Поэзия и проза Древнего Востока. – М.: Худож. лит-ра, 1973. – С. 23-32.
5. Липинская Я., Марциняк М. Мифология древнего Египта. – М.: Искусство, 1983. – 223 с.
6. Литература древнего Египта / Литературы древнего Востока / Под ред. акад. Н.И. Конрада. – М.: Изд-во МГУ, 1971 – С. 25– 46.
7. Рак И.В. Легенды и мифы Древнего Египта. – СПб: Нева, 1997. – 192 с.
8. Рубинштейн Р.И. Древнеегипетская литература // Сказки и повести Древнего Египта. – Ленинград, 1979. – С. 145–174.
9. Тураев Б.А. Египетская литература. – СПб, Журнал «Нева»: Летний сад, 2000. – 192 с.
10. Тураев Б.А. Древний Египет. – СПб, Журнал «Нева»: Летний сад, 2000. – 336 с.

Додаткова

1. Жак К. Египет великих фараонов. История и легенда. / Пер. с франц. – М.: Наука, 1992. – 333 с.
2. Коростовцев М.А. Писцы древнего Египта. – М.: Восточная лит-ра, 1962. – 175 с.
3. Коростовцев М.А. Религия древнего Египта. – М.: Наука, 1976. – 336 с.
4. Культура древнего Египта. – М.: Наука, 1976. – 444 с.
5. Матье М.Э. Искусство древнего Египта. – Ленинград: Искусство, 1961. – 591 с.
6. Матье М.Э. Во времена Нефертити. – М.- Л.: Искусство, 1961.
7. Перепелкин Ю.Я. Переворот Амен-хотпа IV. – М.: Наука, 1984. – 287 с.
8. Перепелкин Ю.Я. Тайна Золотого гроба. – М.: Наука, 1968. – 173 с.

Практичне заняття 4-5. Давньоєврейська література. Тора

1. Схарактеризуйте склад і жанри ТаНаХу.
2. Проаналізуйте структуру Тори. Дайте характеристику П'ятикнижжя Мойсея (головна проблематика та жанрова специфіка)

3. Розкрийте космогонію і антропогонію Книги Буття (порівняйте дві оповіді про створення світу).

4. Розкажіть історію патріархів (Авраам, Ісак, Яків). Розкрийте символіку образів.

5. Розкрийте історичний і сакральний контекст епосу про Вихід. Розкрийте сенс і значення Декалогу для подальшої долі ТаНаХу.

Тексти

1. *Святе Письмо Старого та Нового Завіту* / Пер. о. І. Хоменка – Рим, 1990.

Література

Основна

1. Аверинцев С.С. Древнееврейская литература // История всемирной литературы: В 9 т.: Т.1. – М., 1983. – С. 271–302.
2. Гордон С. Ханаанейская мифология / Мифологии древнего мира // Под ред. С.Н.Крамера. Пер. с англ. – М.: Наука, 1977. – С. 199–232.
3. Древнееврейская литература / Литературы древнего Востока // Под ред. акад. Н.И. Конрада. – М.: Изд-во МГУ, 1971 – С. 71– 84.
4. Дьяконов И. Древнееврейская литература / Поэзия и проза Древнего Востока (Библиотека всемирной литературы). – М.: Худож.лит-ра, 1973. – С. 537–550.
5. Косидовський З. Біблійні оповіді. – К.: Молодь, 1968. – 503с.
6. Луцюк М.В. Філологічні аспекти вивчення Біблії // Гуманітарна освіта в університеті: проблеми та перспективи – К., 2001. – С. 81–86.
7. Мень А. История религии: В 7 т.: Т.2. Магизм и единобожие. – М.: Ex libris, 1991. – 461 с.
8. Тантлевский И.Р. Введение в Пятикнижие. – М.: Изд-во Рос. гос. гуманитар. ун-та, 2000. – 469 с.
9. Шейдлин Р.П. Летописи еврейского народа. – М.: Крон-Пресс, 1977. –288 с.
10. Щедровицкий Д. Введение в Ветхий Завет. Книга Бытия. – М.: Теревинф, 1994. – 288 с.

Додаткова

1. Амусин И.Д. Тексты Кумрана. – М.: Наука, 1971. – 495 с.
2. Библейская энциклопедия /Сост. архимандрит Никифор.– М.: Терра, 1990.– 902 с.
3. Даймонт М. Евреи, Бог и история / Пер. с англ. – М.: Республика, 1994. – 529 с.
4. Костів К. Словник-довідник біблійних осіб, племен і народів. – К.:Україна, 1995.– 429 с.
5. Сулима В.І. Біблія і українська література. – К.: Освіта, 1998. – 400 с.
6. Фрээр Д.Д. Фольклор в Ветхом Завете. – М.: Политиздат, 1989. – 542 с.

Практичне заняття 6-7. Давньоєврейська література. Невієм, Ктувим

1. Охарактеризуйте феномен давньоєврейського пророцтва. Розкрийте індивідуальні особливості пророчих книг ТаНаХу. Окресліть колізію «пророк і цар».
2. Проаналізуйте ліричні жанри Ктувиму. Розкрийте художні засоби псалмів Давида.
3. Дослідіть особливості поезики Пісні над Піснями.
4. Схарактеризуйте філософську притчову традицію ТаНаХу (Притчі Соломона, Книга Еклезіаста, жіноча притчова повість).
5. Розкрийте проблему теодицеї (Книга Йова).
6. Охарактеризуйте жанр апокаліпсису в давньоєврейській літературі (Книга Даниїла).

Тексти

1. *Святе Письмо Старого та Нового Завіту* / Пер. о. І. Хоменка – Рим, 1990.

Література

Основна

1. Аверинцев С.С. Древнееврейская литература // История всемирной литературы: В 9 т: Т.1. – М., 1983. – С. 271–302.
2. Гордон С. Ханаанейская мифология / Мифологии древнего мира // Под ред. С.Н. Крамера. Пер. с англ. – М.: Наука, 1977. – С. 199–232.
3. Древнееврейская литература / Литературы древнего Востока // Под ред. акад. Н.И. Конрада. – М.: Изд-во МГУ, 1971 – С. 71– 84.
4. Дьяконов И. Древнееврейская литература / Поэзия и проза Древнего Востока (Библиотека всемирной литературы). – М.: Худож.лит-ра, 1973. – С. 537–550.
5. Косидовський З. Біблійні оповіді. – К.: Молодь, 1968. – 503с.
6. Луцюк М.В. Феномен давньосхідного пророцтва у контексті ТаНаХу/ Синопис: текст, контекст, медіа, 2014, № 1 (5) – Електронний ресурс – Режим доступу: <http://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis/article/view/75/66>
7. Луцюк М.В. Феномен старозавітної премудрості у контексті давньосхідних літератур / Синопис: текст, контекст, медіа, 2013, № 1 – Електронний ресурс – Режим доступу: <http://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis/article/view/14/9>
8. Мень А. История религии: В 7 т.: Т. 5. Вестники Царства Божия: Библейские пророки от Амоса до Реставрации (VIII–IV вв. до н.э.). – М., 1992.
9. Мень А. На пороге Нового Завета. – Брюссель: Жизнь с Богом, 1983.–824 с.
10. Рижский М.И. Библейские пророки и библейские пророчества. – М., 1987.
11. Тантлевский И.Р. Введение в Пятикнижие. – М.: Изд-во Рос. гум. ун-та, 2000. – 469 с.
12. Щедровицкий Д.В. Введение в Ветхий Завет. Бытие.–М.:Теревинф, 1994. –

288 с.

Додаткова

1. Библейская энциклопедия / Сост. архимандрит Никифор. – М.:Терра, 1990. – 902 с.
2. Костів К. Словник біблійних осіб, племен і народів. – К.: Україна, 1995. – 429 с.
3. Фрээр Д.Д. Фольклор в Ветхом Завете. – М.: Политиздат, 1989. – 542 с.

Змістовий модуль II **Література азійського регіону**

Практичне заняття 8. Давньоіндійська література

1. Охарактеризуйте індуїстські Веди. Означте особливості ведійської гімнографії.
2. Проаналізуйте навколоведійську літературу.
3. Розкрийте тему та ідею Махабхарати. Проаналізуйте вставні епічні оповіді.
4. Розкрийте логічні та риторичні докази Бхагават-гіти.
5. Схарактеризуйте епічну домінанту Рамаїяни. Доведіть, що герої епосу є втіленням високих моральних якостей людини.
6. Схарактеризуйте тексти Трипітаки. Розкрийте жанр сутри.

Тексти

1. *Бхагаватгіта* // Философские тексты „Махабхараты”. – Ашхабад: Ылым, 1977. Вып.1. кн.1. – 203 с.
2. *Джатаки, или сказания о подвигах Бодхисаттвы.* – СПб, 1993.- 305 с.
3. *Древнейшая обрядовая и культовая поэзия. Эпос. Религиозно-философская литература I тыс. до н.э.* / Литература Древнего Востока (Иран, Индия, Китай): Тексты // Автор-составитель Ю.М. Алиханова и др. – М.: Изд-во МГУ, 1984. – С. 46–116.
4. *Древняя Индия: Три великих сказания.* В 2-х т. : Т. 1. Сказание о Рамае. Т. 2. Сказание о Кришне. Сказание о великой битве потомков Бхараты. – СПб.: Центр «Петербургское востоковедение», 1995: Т. 1.– 352 с.; Т.2.– 336 с.
5. *Махабхарата* // Голоси Стародавньої Індії: Антологія давньоіндійської літератури. – К.: Дніпро, 1982. – С. 151–219.
6. *Махабхарата. Рамаїяна* / Пер. с санскрита. – М.: Худож. лит-ра, 1974. – 606 с.
7. *Рамаїяна* // Голоси Стародавньої Індії: Антологія давньоіндійської літератури. – К. : Дніпро, 1982. – С. 219–248.
8. *Рігведа* // Голоси Стародавньої Індії: Антологія давньоіндійської літератури. – К. : Дніпро, 1982. – С. 91–114.
9. *Рігведа.* Избранные гимны / Перевод, комментарии Т.Я. Елизаренковой. – М., 1972.

10. *Три великих сказання древньої Індії*. Літературне изложение Э.Н. Темкина и В.Г. Эрмана. – М., 1978.
11. *Упанишады*. В 3 т. – М., 1992.

Література

Основна

1. Білецький О. Давня Індія та її література // *Голоси Стародавньої Індії: Антологія давньоіндійської літератури*. – К.: Дніпро, 1982. – С. 17–88.
2. Гринцер П.А. Древнеиндийский эпос. Генезис и типология. – М.: Наука, 1974. – 419 с.
3. Гринцер П.А. Древнеиндийская литература / Поэзия и проза Древнего Востока (Библиотека всемирной литературы). – М.: Худож. лит-ра, 1973. – С. 369–381.
4. Невелева С.Л. Махабхарата. Изучение древнеиндийского эпоса. – М., 1991. – 228 с.
5. Норман Браун У. Индийская мифология / Мифологии древнего мира // Под ред. С.Н.Крамера. Пер. с англ. – М.: Наука, 1977. – С. 283–336.
6. Литература и культура Индии. – М.: Наука, 1979. – 238 с.
7. Литература Индии / Литературы древнего Востока // Под ред. акад. Н.И. Конрада. – М.: Изд-во МГУ, 1971 – С. 145– 212.
8. Темкин Э.Н., Эрман В.Г. Мифы древней Индии. – М.: Восточная лит-ра, 1982. – 270 с.

Додаткова

1. Бонгард-Левин Б.М. Древнеиндийская цивилизация. Философия, наука, религия. – М.: Наука, 1980. – 333 с.
2. Радхакришнан С. Индийская философия. В 2-х т. / Пер. с англ. – М.: Миф, 1993. – Т.1. – 623 с.; Т.2.– 731 с.
3. Чаттерджи С., Датта Д. Индийская философия. – М., 1994.

Практичне заняття 9. Давньокитайська література

1. Проаналізуйте китайську міфологію. Схарактеризуйте культ предків.
2. Розкажіть про поетичний світ Ши Цзин.
3. Дослідіть тексти І Цзин про діалектичність світу як результат взаємодії ян та інь.
4. Схарактеризуйте конфуціанський канон. Розкрийте художні особливості Лунь юй.
5. Розкрийте художню своєрідність Дао Де Цзин. Проаналізуйте поняття дао як першооснови і загального закону світобудови.
6. Розкрийте багатоплановість діалогів Чжуан-Цзи.
7. Проаналізуйте ліричну поезію Давнього Китаю.

Тексти

1. *Дао Дэ Цзин* // Из книг мудрецов: Проза Древнего Китая. – М.: Худож. лит-ра, 1987. – 351 с.
2. *Древнекитайская поэзия и народная песня*. – М.: Наука, 1969. – 287 с.
3. *Древнекитайская философия* / Собр. текстов. В 2-х т. – М.: Мысль, 1972–1973: Т. 1 – 363 с.; Т. 2. – 384 с.
4. *Литература Древнего Китая* / Поэзия и проза Древнего Востока (Библиотека всемирной литературы). – М.: Худож. лит-ра, 1973. – С. 260–369.
5. *Луньчюй* // Из книг мудрецов: Проза Древнего Китая. – М.: Худ. лит-ра, 1987. – 351 с.
6. *Песенно-поэтическое творчество XI–VI вв. до н.э. Философская проза. Индивидуальная поэзия. Историческая проза.* / Литература Древнего Востока (Иран, Индия, Китай): Тексты // Автор-составитель Ю.М. Алиханова и др. – М.: Изд-во МГУ, 1984. – С. 187–312.
7. *Сыма Цянь. Исторические записки*. – М.: Наука, 1972–1973: Т. 1 – 439 с.; Т. 2 – 579 с.
8. *Цюй Юань. Лисао*. – СПб.: Издательский Дом “Кристалл”, 2000.
9. *Ши Цзин: Книга песен и гимнов*. – М.: Худож. лит-ра, 1987. – 351 с.

Література

Основна

1. Дерк Бодде. Мифы Древнего Китая / Мифологии древнего мира // Под ред. С.Н.Крамера. Пер. с англ. – М.: Наука, 1977. – С. 366–404.
2. Литература древнего Китая / Литературы древнего Востока // Под ред. акад. Н.И. Конрада. – М.: Изд-во МГУ, 1971 – С. 249–387.
3. Рифтин Б. Литература Древнего Китая / Поэзия и проза Древнего Востока (Библиотека всемирной литературы).–М.: Худож. лит-ра, 1973.–С. 251–261.
4. Федоренко Н.Т. Древние памятники китайской литературы. – М.: Наука, 1978. – 320 с.
5. Шуцкий Ю.К. Китайская классическая „Книга перемен”. – М.: Русское книгоиздат. тов-во, 1993. – 384 с.

Додаткова

1. Спирин В.С. Построение древнекитайских текстов. – М.: Наука, 1976.– 231 с.
2. Юань-Кэ. Мифы Древнего Китая. – М.: Наука, 1965. – 496 с.

Практичне заняття 10. Давньоіранська література

План

1. Прослідкуйте еволюцію давньоіранської міфології та доведіть її близькість з міфологією ведійською.

2. Покажіть дуалізм зороастризму. Проаналізуйте вчення Заратуштри.
3. Охарактеризуйте склад і жанри Авести.
4. Розкрийте художню своєрідність «Гат».
5. Проаналізуйте зображальні засоби в «Яштах».

Тексти

1. *Авеста* / Литература Древнего Востока (Иран, Индия, Китай): Тексты / Автор-составитель Ю.М. Алиханова и др. – М.: Изд-во МГУ, 1984. – С. 4–40.
2. *Авеста* в русских переводах (1861–1995) / Сост. И.В. Рак – СПб.: Нева: Летний сад, 1998. – 480 с.
3. *Зороастрийские тексты*. – М., 1997.
4. *Древнеиранская литература* / Поэзия и проза Древнего Востока (Библиотека всемирной литературы). – М.: Худож. лит-ра, 1973. – С. 503–537.

Література

Основна

1. Брагинский И.С. Древнеиранская литература / Поэзия и проза Древнего Востока (Библиотека всемирной литературы). – М.: Худож. лит-ра, 1973. – С. 491–503.
2. Брагинский И.С. Иранская мифология // Мифы народов мира. Энциклопедия. Т. 1. – М., 1991.
3. Дрезден М. Мифология древнего Ирана / Мифологии древнего мира // Под ред. С.Н. Крамера. Пер. с англ. – М.: Наука, 1977. – С. 337–365.
4. Зороастрийская мифология. – М., 1998.
5. Литература Ирана / Литературы древнего Востока // Под ред. акад. Н.И. Конрада. – М.: Изд-во МГУ, 1971 – С. 87–141.
6. Маковельский А.О. Авеста. – Баку: изд-во АН Аз. ССР. – 1960 – 144 с.
7. Рак И.В. Мифы древнего и раннесредневекового Ирана (зороастризм). – СПб.: Нева: Летний сад, 1998. – 560 с.

Додаткова

1. Брагинский И.С. Из истории персидской и таджикской литературы. – М.: Наука, 1972. – 524 с.
2. Дандамаев М.А., Луконин В.Г. Культура и экономика древнего Ирана. – М.: Наука, 1980. – 416 с.
3. Фрай Р. Наследие Ирана. – М.: Восточная лит-ра, 1972. – 468 с.